

dövastidning 5:2021

Jag undrar vad
de pratar om?

Har de bokat
tolk till mötet?

Kommer de att
förstå mig?

Ska jag gå på
släkträffen?

Är jag så
besvärlig?

MINORITETSSTRESS

När vi kan ge något ett namn

Fascinerande hur nymyntade begrepp kan göra en sådan skillnad för oss. Äntligen har vi efter alla år benämningar och förklaringar som ger en rättvisande bild av hur det är att vara döv, teckenspråkig och tillhöra en minoritet i ett majoritetssamhälle där auditiva normer råder. Här tänker jag på begrepp som *audism*, *deafhood* och *minoritetsstress* som vi tar upp i det här numret. Nu kan vi lättare förklara varför vi känner, tänker och upplever så. Som krönikören Sarah Remgren själv säger är det tack vare hennes intervjuer med två kuratorer om minoritetsstress som hon förstår sina egna känslor och reaktioner i olika situationer. Det är likadant för mig och mina bekanta, vi tog till oss begreppet för inte så länge sedan. Därför är jag som redaktör glad över Sarah Remgrens initiativ att ta upp minoritetsstress i Dövas Tidning som ett sätt att sprida kunskap.

Läs mer om minoritetsstress på omslagsbilden (vanliga tankar som kan dyka upp), sidorna 8-9 och Lea Strandbergs ledarspalt på Förbundsnytt, sid. 24.

Snart är 2021 till ända. Vi börjar planera för nästa års produktion både på dovastidning.se och i papperstidningen. Vad vill du läsa och se mer om? Vad tycker du är bra respektive mindre bra med Dövas Tidning? Har du nyhetstips? Välkommen att kontakta redaktionen@dovastidning.se eller via vår Facebook-sida.

Julen nalkas – jag vill slå ett slag för Julkrysset på sid. 30. För första gången kan ni lösa korsordet digitalt! Gå in på dovastidning.se där vi länkar till Julkrysset.

Trevlig läsning! God Jul och Gott Nytt År!

NICLAS MARTINSSON
REDAKTÖR OCH ANSVARIG UTGIVARE

innehåll

I korthet	4
Tolkrestriktioner borttagna	5
SVT Teckenspråk får kritik	6
SDF har återigen 1.000 medlemmar	8
Vad är minoritetsstress?	10
Lena utsatt för romansbedrägeri	12
Unik samarbetskurs för tolkar	13
Blågula kvarten om damfotboll	14
Landet runt: Skellefteå	16
Jubileumshöst i bilder	18
Recension av nyutgiven bok	19
Illustration av Malin Beckman	20
Vetenskap: barns teckenspråk	22
Förbundsnytt	24
Unga dövas zon	26
Seniornytt	28
Frågor & svar	29
Julkryss	30

TIDSKRIFT FRÅN SVERIGES DÖVAS RIKSFÖRBUND

Nr 5/2021

dovastidning

Miljömärkt trycksak
3041 0589

Manusstopp: Utgivning:

Nr 1: 4/2	24/2
Nr 2: 1/4	21/4
Nr 3: 3/6	23/6
Nr 4: 26/8	15/9
Nr 5: 4/11	24/11

*med reservation för ändringar

INTE FÅTT TIDNINGEN?

Kontakta
medlem@sdr.org

PRENUMERATION:

Pris: 300 kr/år. Vi utger fem nummer om året. Beställ prenumeration:
medlem@sdr.org

REDAKTION

Dövas Tidning
Rissneleden 138, 6 tr.
174 57 Sundbyberg
redaktionen@dovastidning.se

Redaktör och ansvarig utgivare:

Niclas Martinsson
073-833 30 60 (sms)
niclas.martinsson@dovastidning.se
Layout: Niclas Martinsson & Linda Stål
Korrektur: Helena Fremnell
Omslagsbild: Niclas Martinsson
Form: Formligen.se

DT PÅ NÄTET:

Webbplats: dovastidning.se
Facebook: [facebook.com/dovastidning](https://www.facebook.com/dovastidning)
Twitter: @dovastidning

ANNONSER:

Kontakta
annons@dovastidning.se

Vid föreningsannonsering,
kontakta redaktionen.

Upplaga: 2800 ex
Tryck: November 2021
Risbergs, Uddevalla
ISSN 1402-1978

T-MEETING

Vi gör det möjligt!

T-MEETING NÄR DU...

- Vill ha kontakt med andra som har bildtelefon eller texttelefon.
- Vill vara med i telefonkonferens/digitalt möte.
- Vill kommunicera med hörande via förmedlingstjänsten för bildtelefoni/texttelefoni. Här kan du följa med i samtalet med den du ringt/blivit uppringd av & tolken med hjälp av automatisk tal-till-text-funktion.
- Vill slippa tolk/skrivtolk: det motparten säger blir textat automatiskt i realtid. Det du skriver läses upp med hjälp av en inbyggd talsyntes.

HUR SKAFFAR JAG T-MEETINGS PRODUKTER?

Du ska veta att din region är skyldig att erbjuda hjälpmedel om du behöver det - eller om dina behov har förändrats. Vänd dig till din region för hjälp – exempelvis Hörcentralen, Alternativ Telefoni eller Habiliteringen. Behöver du T-Meeting i ditt arbete? Ansök genom Försäkringskassan eller Arbetsförmedlingen.

TA MED ALLA I MÖTET

Videomöten med anhöriga och andra är en viktig del av den sociala biten. Med **T-Meeting** kan alla vara med i samtalet. Men hur? Döva och andra teckenspråkiga kan ringa varandra med bildtelefoni - det spelar ingen roll vilken bildtelefonleverantör som används. Hörande som använder taltelefoni samt tal-och teckenspråkstolkar kan alla vara med i samma möte.

Bra att veta:

Anhöriga kan få anhöriglicens för bildtelefoni.

KONTAKT MED ANDRA VIA TELEFON

Du som är döv kan ringa och bli uppringd av alla. De når dig direkt på ditt telefonnummer och du får samtalet automatiskt textat i kombination med video. Använd den inbyggda talsyntesen om du inte kan tala. Men hur fungerar tekniken egentligen? Det är en automatisk textning som ger stöd för tal-text och text-tal, i realtid. Det är en superbra lösning när du vill ringa någon!

KOMMUNICERA MED ALLA RUNT OMRING DIG

Med **T-Meeting** får du det som sägs automatiskt textat. Den automatiska textningen fungerar även när du träffar någon fysiskt, vilket är en superbra lösning i t.ex mataffären, hos polisen, läkaren och receptionen etc.

Mer om TERA på teckenspråk!

sales@tmeeting.se

tmeeting.se

Bildtelefon: 0406060432@t-meeting.se

TRYGGHET & MÅ BRA-EFFEKTEN

Det uppstår olika situationer då en tolk inte är tillgänglig. Att kunna ringa ett akut samtal eller kunna fråga någon om hjälp utan fysisk tolk kan ge en känsla av trygghet och ökad välmående. Kanske har du inte hunnit boka en fysisk tolk? Då finns **T-Meeting** där för dig. Kanske vill du ha ett flerpartssamtal med familj, vänner eller en myndighet & bjuda in tolk? **T-Meeting** löser det enkelt för dig.

"Alla har rätt till likvärdig funktionell telefoni och kommunikation. Döva och hörselskadade diskrimineras ofta. Tillgänglig kommunikation är grunden för likvärdighet och delaktighet för alla!"
- Isabel Engwall

MISSA INTE VÅR PODD "TILLGÄNGLIG KOMMUNIKATION FÖR ALLA"

Skanna QR-koden med din mobil!

Vår podd finns utöver ljudform även textad och teckenspråkstolkad! Finns där poddar finns (i ljudform) och på vår Youtube-kanal. Nytt avsnitt en gång i månaden!

Till plattor: **TM-Touch**
Till mobiler: **TM-Mobile**
Till PC: **TM-PC**
Till MAC: **TM-MC**

Till plattor & mobiler: **TERA**; allt i ett lösning. Bildtelefon, vanlig telefoni, text-till-tal & tal-till-text.

Produkterna utvecklas ständigt & fler nyheter kommer!

FOTO: SHUTTERSTOCK

Bedrägerihärva i Danmark – fyra tolkanvändare åtalas

● En stor bedrägerihärva rullas upp i Danmark. Fyra män står anklagade för att ha lurat till sig 30 miljoner danska kronor i tolkpengar av olika kommuner under 2013-2017. De ska enligt åklagaren ha begärt ersättning för tolktjänster mot uppvisande av falska fakturor vid 614 olika tillfällen, rapporterar DR Ligetil på tegnsprog. Polisen har i sin brottsutredning undersökt männens ekonomi, ägarförhållanden, företagsstruktur (de ägde en rad företag) och mobildata. Männen riskerar upp till åtta års fängelse. De nekar till samtliga åtalpunkter. Förhandlingarna i rätten väntas ta lång tid och bli avslutade i februari 2022.

Arbetsmiljöbrister på Östervång

● Sydsvenskan rapporterade om arbetsmiljöproblem på Östervångsskolan i Lund. Redan 2019 fick ledningen för Specialpedagogiska skolmyndigheten en skrivelse av Östervångsskolans arbetsmiljöombud. Skrivelsen hade stöd av alla anställda och tog upp stora brister. ”Vi bad om åtgärder. Men ingenting har hänt”, säger Linn Öhman, lokal styrelseordförande för fackförbundet ST som representerar ett 40-tal medlemmar på skolan. Många anställda är rädda för repressalier och sanktioner från skolledningen. Rektor Ann Holmström känner inte igen den beskrivningen, men säger till Sydsvenskan att skolan arbetar hårt för att få en så bra arbetsmiljö som möjligt.

FOTO: MARVEL STUDIOS

Fler och fler döva skådespelare får större roller i filmindustrin

● Fler och fler döva syns i den amerikanska filmindustrin. Ett exempel är Lauren Ridloff som spelar döv superhjärte i Marvel Studios Eternals. ”Det betyder att mina två döva pojkar kommer att växa upp i en värld där de ser att det finns döva superhjärter”, säger hon till NY Times. Ett annat exempel är Millicent Simmonds som ska spela Helen Keller i ”Helen & Teacher”. Hon är känd från A Quiet Place I och II. Hon har bemött kritiken om att hon inte har dövblindhet med att det är positivt att flera döva skådespelare på kort tid fått större roller och att hon ska sträva efter att gestalta Helen Keller på ett respektfullt och äkta sätt.

Kända Ljusa huset i Finland säljs

● Ljusa huset i Helsingfors är en känd anläggning bland döva. Den arkitektritade byggnaden från 1987 ägs av Finlands Dövas Förbund, Hörsselförbundet, Hörselskadade barns föräldraförbund och Dövas servicestiftelse tillsammans. Där huserar även flera andra hyresgäster. Ytan är hela 10.000 kvm. Finlands Dövas Förbund har efter en livlig diskussion under sitt förbunds- möte getts grönt ljus att sälja sina andelar i byggnaden. Anledningen är ekonomin och det minskade behovet av utrymmena. Dessutom krävs kommande renoveringar. Nu väntar en försäljningsprocess, det slutliga priset är ännu inte känt. Allt kan bli klart tidigast under våren 2022.

Bolt och SDR i debattutspel: ”Låt döva köra taxi i Sverige”

● I oktober skrev SDR:s ordförande Åsa Henningsson en gemensam debattartikel med Bolts Sverigechef Albin Grkovic i Göteborgs-Posten. Utdrag ur den: ”Att döva ställs utanför ett yrke på grund av en förlegad syn och formulering från 1984 är inte förenligt med det inkluderande och moderna samhälle Sverige ska vara. Kommunikation är inte bara begränsat till det verbala. Kommunikation kan även ske genom teckenspråk, gester, skriftligt med papper och penna eller en smarttelefon. Vidare finns det tal-till-text-teknologi och andra hjälpmedel. Tiden är mogen menar vi. Inte minst eftersom tekniken finns här, när allt fler taxiresor bokas genom en app.”

1201

timmar. Så mycket teckenspråkstolkade SVT 2020. Det var drygt 300 fler timmar än året innan. I siffran ingick 120 timmars tolkning av coronarelaterade sändningar. Hela Melodifestivalen teckenspråksgestaltades också för första gången, skriver SVT i sin public service-redovisning 2020.

Är du mellan 6-21 år gammal och vill få stöd på teckenspråk?
Vi syssnar, peppar och stöttar!

Vi är BOUJT - Barn och Ungdomsjour på Teckenspråk!
Vi är en barn- och ungdomsjour som erbjuder stöd på teckenspråk på webben. Du kan själv välja på vilket sätt du vill få stöd. Vi erbjuder videochatt, textchatt, mejl och frågelåda. Du bestämmer själv vad du vill prata om. Alla ämnen är okej och det finns ingen fråga som är för stor eller för liten. Besök gärna vår hemsida för att få mer information!

Du kan välja att vara anonym och vi har tystnadsplikt.

Videochatt eller textchatt

Mejl

Frågelåda

www.boujt.se

Tolkrestriktioner har tagits bort i hela landet

Under pandemin har vi fått vänja oss vid att endast få tolk på distans i olika sammanhang. Nu är tolkcentralernas restriktioner i stort sett borttagna*. Distanstolkning, som vuxit stort under pandemin, har kommit för att stanna. Flera tolkcentraler ser gärna att vi har tolk på distans istället för på plats.

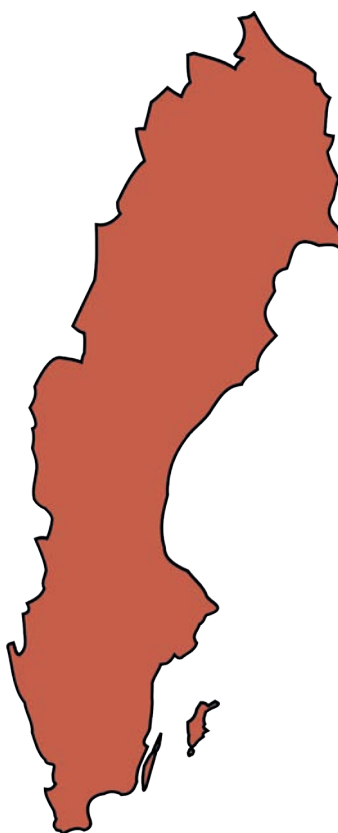
Landets regionala tolkcentraler har under pandemin haft restriktioner för när, var och vad de kunde ordna med tolk till. DT:s rapportering visade ifjol att det var olika hur mycket de begränsade. Anledningen var inte bara att regionerna var självbestämmande utan också hur smittspridningen såg ut i respektive region.

DT har i år frågat landets tolkcentraler om de har några restriktioner kvar nu när Sverige vid den här pressläggningen befinner sig i fas 4*. Den fjärde fasen är den näst sista. Exempelvis finns inte längre något tak för hur många vi får vara vid allmänna sammankomster och offentliga tillställningar som konserter, fotbollsmatcher och teater. Rådet om att arbeta hemifrån har också tagits bort. Särskilda rekommendationer finns dock kvar inom hälso- och sjukvård. Till exempel ska personal använda munskydd i utrymmen där patienter vistas och där det är mindre än två meters avstånd (visir för teckenspråks- och dövblindtolkar). Patienter, medföljande och besökare rekommenderas också att använda munskydd.

Svaret tolkcentralerna ger till DT är att restriktionerna i stort sett är borttagna. Nu kan de tolka på plats i olika sammanhang men de erbjuder fortfarande distanstolkning på diverse plattformar*. Det kan vara att tolkanvändare själva önskar ha tolk på distans eller att vårdgivare kallar till digitala vårdbesök, till exempel.

Distanstolkning är något som ökat stort under pandemin och nu blivit en del av det nya normala. Tolkcentralerna i Norrbotten och Västernorrland säger till DT att de erbjuder distanstolkning, exempelvis vid sena beställningar, när det är ont om tolkar, om de inte hinner vara på plats eller om det är långa avstånd. Tolk användare kan tacka nej till det. Om de gör det, så räknas det inte som tolkbrist hos Västernorrland men mest troligt som tolkbrist hos Norrbotten. Skåne erbjuder också distanstolkning i olika sammanhang, t.ex. vid beredskapsuppdrag initialt och vissa sjukvårdsbesök. Hos dem räknas det som avbokning om man tackar nej till tolk på distans eftersom de hade kunnat ordna med tolk.

Blekinge, Dalarna, Gävleborg och Östergötland arbetar också för alternativet distanstolkning eller

Nu kan vi åter ha teckenspråksolk på plats. ARKIVFOTO: TOMAS KOLD

informerar om distanstolkning som en valbar möjlighet i dialog med tolkanvändare eller beställare (t.ex. sjukvård).

Distanstolkning är ett sätt att öka tillgången till tolk, uppger flera tolkcentraler för DT.

Tolkverksamheten i Västra Götaland är den som tydligast har definierat mål för distanstolkning. Det är att cirka 20% av alla tolkuppsdrag måste vara på distans för att de ska kunna klara sitt uppdrag att utföra minst 92% av alla beställda uppdrag, förklarar verksamhetschef Anne Granath för DT. Antalet beställningar har ökat stort på sistone.

De håller på med ett tjänsteutlåtande om vilka typer av tolkuppsdrag som de i första hand ska erbjuda på distans från och med 2022. Där det tidigare har fungerat bra med tolk på distans, så fortsätter de med det vid nästa tolkbeställning. T.ex. har nästan alla hälso- och sjukvårdsuppdrag varit på distans förutom vid akuta fall eller när läkaren sagt att det ska vara på plats.

– Är det många uppdrag samtidigt i ett område och alla tolkar är uppbokade så kan ett tolkuppsdrag bli på distans eftersom vi har tolkar i hela regionen som då kan distanstolka. Annars hade vi fått brista uppdraget, skriver Anne Granath i ett mejl till DT.

DT frågar SDR:s ordförande, Åsa Henningsson.

Hur ser du på den här utvecklingen där flera tolkcentraler gärna ser att vi har tolk på distans i olika sammanhang?

– Vi måste komma ihåg att distanstolkningen har vuxit stort under tvingande omständigheter i den här pandemin. Kvaliteten har inte varit den bästa och inte heller varit jämn. Landets regionala tolkcentraler har även haft vitt skilda lösningar. Nu är det tydligt att de vill dra nytta av pandemin och inte bara accelerera utan också permanenta distanstolkningen, säger Åsa Henningsson och fortsätter:

– Distanstolkningen måste först och främst kvalitetssäkras och utvecklas i dialog och överenskommelse med intresseorganisationer. Tjänsten måste också vara likvärdig i hela landet och vara ett frivilligt komplement till fysisk tolkning. Tolk användarens inflytande och självbestämmande ska tillvaratas, hen avgör vad som passar bäst för honom. Om hen tackar nej till distanstolkning som enda alternativ eftersom ingen ledig fysisk tolk finns, så ska det räknas som tolkbrist, inte avbokning. **TEXT: NICLAS MARTINSSON**

**med reservation för ändrade restriktioner*

**Region Jämtland-Härjedalen har ännu inte kommit igång med distanstolkning förutom via bildtelefon, något de nu testat och utvecklar.*

Inte alltid 100% teckenspråk hos SVT Teckenspråk. ARKIVFOTO: TOMAS KOLD

Medverkande i det hyllade programmet *Mitt nya liv*. FOTO: PALLE LINDQVIST/SVT

SVT får kritik för att exkludera teckenspråk

SVT Teckenspråk har på senare tid sänt flera program, bland annat det hyllade *Mitt nya liv*, där vissa delar endast är på talad svenska. Deras beslut har väckt upprörda reaktioner i sociala medier. SDR:s ordförande, Åsa Henningsson, anser att det SVT gjort är under all kritik.

I höstas sändes programmet *Mitt nya liv* om psykisk ohälsa. Programmet blev hyllat i sociala medier. Många tittare tyckte att det var en välgjord produktion som tog upp ett sådant viktigt ämne och att huvudpersonerna var modiga som ställde upp och berättade öppet om sina problem.

Programmet fick också kritik eftersom SVT Teckenspråk inte teckenspråkstolkade när några medverkande pratade svenska framför kameran.

Så här säger Ylva Jonsson Sarri, ansvarig utgivare för SVT:s program på nationella minoritetsspråk och teckenspråk (dock inte Nyhetstecken), om den uteblivna teckenspråkstolkningen i *Mitt nya liv*:

– Det är bedömningar som gjorts av journalistiska och publicistiska skäl, och ett prov som skall utvärderas. Vi har fått mycket feedback, både negativ men också positiv. Var det rätt val som gjordes i just det här programmet? Kanske inte eftersom det ledde till en fråga om språkanvändning och form istället för att fokuset låg på programmets viktiga innehåll och de medverkandes fantastiskt modiga insats, skriver hon i ett mejl till DT.

Av journalistiska och publicistiska skäl – vilka är de? DT har försökt få Ylva Jonsson Sarri att utveckla svaret, men utan resultat. Hennes korta svar är att det hålls internt.

Mitt nya liv är inte det enda programmet där vissa delar bara är på tal. SVT Teckenspråk har gjort likadant med program som *Se mitt sound* (2019), *Utan syn och hörsel – så jävla rättslös* (2020), *Unisa* (2020) och *Jag & min hund* (2021).

De tre minoritetsspråk som har flest sändningstimmar hos SVT är finska, samiska och svenskt teckenspråk. Hur brukar SVT göra när en medverkande person talar ett annat språk än finska eller samiska i ett finsk-/samiskspråkigt program? Dubbar eller textar de till finska/samiska då?

Ylva Jonsson Sarri svarar att de nästan aldrig dubbar. Ibland textar de till finska eller samiska, men oftast bara till svenska även om man pratar två språk i programmen.

Hon har själv bloggat om minoritetsspråkens betydelse hos SVT. Utdrag ur texten som finns att läsa på omoss.svt.se:

”I alla dessa program (här skriver hon om barnprogram) blandas svenska och det aktuella minoritetsspråket på ett naturligt sätt, precis så som barns vardag ofta kan se ut.”

Frågan är om det förklarar varför SVT Teckenspråk valde att växla mellan svenskt teckenspråk och svenska i flera av sina vuxenproduktioner. Är det för att teckenspråkiga blandar språk och möter icke-teckenspråkiga i sin vardag?

SVT Teckenspråk har också olika syften och målgrupper med sina produktioner. Medan en del program vänder sig direkt till den teckenspråkiga målgruppen, strävar andra program efter att nå ut bredare (majoritetspublik). SVT:s övriga minoritetsspråksredaktioner jobbar likadant.

“SVT vet mycket väl betydelsen av teckenspråk för döva men väljer ändå att strunta i att teckenspråkstolka”

ÅSA HENNINGSSON, SDR:S ORDFÖRANDE

SDR:s ordförande, Åsa Henningsson, säger att språksituationen för teckenspråkiga inklusive döva inte kan stöpas i samma form som för andra minoritetsspråksgrupper. Orsaken är att det inte är fastställt i vilken grad döva är flerspråkiga. Däremot är teckenspråk dokumenterat det språk som bäst och mest effektivt når döva.

– Att SVT väljer att exkludera teckenspråk i sina egna teckenspråksproduktioner är obegripligt och katastrofalt, säger Åsa Henningsson och menar att SVT mycket väl vet betydelsen av teckenspråk för döva men ändå valt att strunta i att teckenspråkstolka. Det leder till att döva, som redan lever i ett samhälle som inte är helt tillgängligt för dem, ställs utanför.

– Det handlar inte bara om språk utan också om kultur och identitet. Därför ska SVT:s teckenspråksproduktioner alltid vara på teckenspråk. Särskilt då utbudet av teckenspråksproduktioner är väldigt begränsat. Här bryter SVT mot sändningstillståndet som vi ser det, säger Åsa Henningsson.

DT har klockat ett av Mitt nya liv-avsnitten; ungefär två tredjedelar av replikerna är på svenskt teckenspråk. Resten är på talad svenska (med svenska undertexter).

DT tar kontakt med UR och frågar hur de brukar göra när medverkande talar ett annat språk än svenskt teckenspråk i sina teckenspråksproduktioner. SVT och UR är två separata public service-bolag med olika uppdrag och mål.

Gabriella Della Morte Pålstam, projektledare på UR Teckenspråk, svarar att de först och främst alltid försöker hitta och använda sakkunniga personer eller experter som talar svenskt teckenspråk. Detta inte bara för att ge målgruppen information på svenskt teckenspråk utan också för representationens skull. Ett arbete som inte alltid är så lätt, men det är något de hela tiden jobbar med och strävar efter. Gabriella Della Morte Pålstam säger att det därför är viktigt för dem att ha en redaktion med full dövkompetens, som kan bedöma och avväga. Om de har medverkande som inte talar svenskt teckenspråk, vilket inte händer så ofta, så ser de till att ordna med tolk då.

SDR ska ha möte med SVT Teckenspråk, bland annat om

språkfrågan. Förbundet reagerade redan förra året när Unisa sändes där vissa delar bara var på talad svenska.

– De har avvikit från sitt uppdrag att sända program på teckenspråk, vilket vi inte kan acceptera, säger Åsa Henningsson som också trycker på vikten av dövkompetens hos SVT.

TEXT: NICLAS MARTINSSON

SDR:s ordförande Åsa Henningsson är kritisk.

Från förbjudet språk till teckenspråk självklart

Varmt välkommen till våra 100-årsfester! Vi firar förbundets 100-årsjubileum genom bland annat en turné med sju regionala fester runt om i landet tillsammans med våra föreningar. Delta på den plats och tid som passar dig!

Mer information om vårt jubileum och turnén finns på:
www.sdr.org/100ar

- **Umeå**
Lördagen 12 mars
Umeå Teckenspråks Förening
- **Göteborg**
Lördagen 19 mars
Göteborgs Dövas Förening
- **Sundsvall**
Lördagen 26 mars
Medelpads Dövas Förening
- **Leksand**
Lördagen 9 april
Dalarnas Dövas Förening
- **Malmö**
Lördagen 23 april
Malmö Dövas Förening "Svenske"
- **Stockholm**
Lördagen 7 maj
Stockholms Dövas Förening
- **Örebro**
Fredagen 13 maj
Dövas Förening i Örebro

SDF har återigen över 1.000 medlemmar

Sveriges största dövförening, Stockholms Dövas Förening, har gjort en lyckad kampanj. Nu är antalet medlemmar återigen över 1.000. Dövas Tidning frågar varför de tror sig ha lyckats och vad de har för tips till andra dövföreningar.

Stockholms Dövas Förening (SDF) initierade en satsning på medlemsvärvning i början av september. De hade som mål att antalet medlemmar skulle öka med minst 5 procent från fjolårets nivå. Satsningen blev lyckad. I slutet av oktober var målet uppnått. Stockholms Dövas Förening har per den 4 november 2021 1.023 medlemmar (varav 113 helt nya medlemmar som inte varit medlemmar år 2020).

Elsa Brunemalm, till vardags SDF:s intressepolitiska sekreterare med ansvar för föreningens kommunikation, är ansvarig för medlemsvärvningskampanjen. På frågan om vad SDF tror att det beror på att de lyckats med kampanjen, svarar hon att det är flera faktorer som spelat in. Dels är det SDR:s nationella medlemskampanj som bidragit (den startade också i september) och dels för att SDF satsar på synlighet, transparent kommunikation, medlemsaktiviteter och intressepolitiskt arbete. Och så har de engagerade medlemmar som hjälpt till med att värva medlemmar.

Vad har ni för tips till andra dövföreningar som vill värva nya medlemmar?

– Dövrörelsen är i en förändring nu. Tyvärr är det inte lika självklart idag som tidigare varför medlemskap i den lokala föreningen är så viktigt. Därför är det ännu viktigare att vi berättar hur viktigt SDR och dess lokala föreningar är för att dövsverige ska frodas och må bra. Kommunikation med befintliga och potentiella medlemmar är A och O, uppger Elsa Brunemalm.

– Vi vill alla självklart få fler medlemmar men det är också viktigt att tillvarata de medlemmar som faktiskt redan finns. Vad vill de, varför är de medlemmar och hur kan vi främja dem på bästa sätt? Det är viktigt att varje förening vågar och vill fundera kring dessa frågor.

TEXT: NICLAS MARTINSSON FOTO: SDF

VÄSTANVIKS FOLKHÖGSKOLA
SÖKER
REKTOR OCH BITRÄDANDE REKTOR

www.vastanviksfhs.se/rektor-bitradande-rektor

CIRKUS I VARDAGSRUMMET

Samla familjen och prova enkel akrobatik ihop med Cirkus Unik. En lekfull och nära stund för stora och små.

4 filmer som är textade och teckenspråkstolkade.

Ni hittar filmerna på vår hemsida under utställningen Tillsammans

VÄRLDSKULTURMUSEET

Teckenspråkiga döva upplever minoritetsstress

Blir du frustrerad av att möta en oförstående granne i tvättstugan? Känner du dig orolig för hur du ska bli bemött av dina nya kurskamrater? Det gemensamma med grannen och kurskamraterna kan vara att de är hörande och tillhör majoriteten. Din känsla kan förklaras som minoritetsstress.

Dövenheten Region Skåne har skrivit en FoU*-rapport "Minoritetsstress hos vuxna teckenspråkiga döva". Den är författad av Pernilla Gynnerstedt och Sofia Hansdotter. Rapporten kommer förhoppningsvis ut vid årsskiftet. DT möter Pernilla Gynnerstedt och Nadia Saleh, kuratorer på Dövenheten. De berättar mer om minoritetsstress och hur det påverkar teckenspråkiga döva (skrivs som "döva" i löpande text).

Vad är minoritetsstress?

– Alla upplever stress och det är naturligt. Döva hör till en minoritetsgrupp och hörande är i majoritet. Döva lever med en extra stressfaktor som kan aktiveras hos minoritetspersoner i kontakt med majoritetssamhället, berättar Nadia Saleh. Hennes kollega Pernilla Gynnerstedt fortsätter:

– Förklaringsmodellen har sitt ursprung i HBTQ-rörelsen. Modellen kan användas för att förklara den extra stress som döva lever med. Resultatet i FoU-rapporten visar att denna extra stressfaktor påverkar dövas vardag och att döva upplever minoritetsstress. Till exempel att jag kan känna oro och olust inför ett visst möte, då jag från tidigare har en negativ erfarenhet av ett liknande sammanhang.

I vilka situationer kan minoritetsstress uppstå?

– Det kan vara vardagliga och återkommande situationer. Ett exempel är vid hämtning eller lämning av ditt barn på förskolan. Där ser du att andra föräldrar står och skrattar. Du vill gärna få veta vad de pratar om och du är utanför. Du känner frustration över situationen. I kontakten med andra föräldrar kan det vara nödvändigt att som döv förälder ta initiativ till kommunikation. Ibland finns ork till det, men ibland inte, förklarar Nadia Saleh.

Majoritetssamhället är byggt på auditiva normer. Det kan ha stor

påverkan på dövas vardag, säger Pernilla Gynnerstedt och tar ett annat exempel:

– Du kommunicerar med en tågvärd om försening via penna och papper. Plötsligt avbryter en annan resenär er och värden slutar kommunicera med dig. Då känner du att ditt sätt att kommunicera inte är lika högt värderat. Du kan bli arg eller ledsen. Eller så väljer du att vara tyst och vänta tills de är klara.

Minoritetsstress uppstår både på grund av inre och yttre processer. Exempelvis inför ett möte med en hörande myndighetsperson kan det delas in i tre kategorier:

1) Inre processer. Det som händer inom dig, dina tankar, känslor och reaktioner. Du kan känna förväntansoro inför mötet. "Hur ska mötet gå? Har de bokat teckenspråkstolk? Kommer jag att förstå och bli förstådd?"

2) Yttre processer. Det som påverkar dig i majoritetssamhället som lagar, tjänster och regelverk. Exempelvis rätten till tolk styrs av regler beorende på vilken situation det gäller såsom vardags- eller arbetslivstolkning och så vidare.

3) Copingstrategier. Strategier för hur du hanterar upplevelser av minoritetsstress. Vilka strategier du väljer kan variera beroende på dagsform och energi. Du väljer kanske att 1) förklara för personen hur det egentligen ligger till, 2) bli arg över situationen och agera på ett sätt du annars inte brukar göra eller, 3) tiga och tränga undan dina känslor.

Hur kan vi hantera minoritetsstress?

– Se till att få träffa andra döva och få vara i en teckenspråkig miljö. Där får du energi och känner dig fri i situationen. Du kan också prata med vänner som förstår dig och bekräftar att situationen inte är ok. Förberedelse kan vara en viktig copingstrategi där du till exempel kan ta reda på så mycket som möjligt inför ett möte. Att ta makt över det du faktiskt kan påverka, kan vara hjälpsamt, säger Nadia Saleh.

TEXT: SARAH REMGREN FOTO: SHUTTERSTOCK

*FoU – Forskning och Utveckling-rapport. Rapporten ska finnas att ladda ner på vardgivare.skane.se när den är klar.

En teckenspråksversion av artikeln finns på dovastidning.se

Hur jag som anti-läppavläsare hanterar minoritetsstress

Nu måste jag ta upp en grej som för mig är så obegriplig. Det är... läppavläsning! Hur i hela friden kan hörande anta att alla döva är världsmästare på det? Jag som 80-talist anser mig vara anti-läppavläsare. Jag gillar inte att läsa folks läppar och att allt ansvar för fungerande kommunikation läggs på mig när det egentligen ska vara bådads ansvar.

För ett par veckor sedan var jag i mataffären och frågade personalen var jag kunde hitta en viss produkt. Vid sådana situationer brukar jag först visa upp min vita käpp, teckna att jag är döv och räkka fram min mobil där jag skrivit vad jag vill. Då kan de väl inte missa att jag är DÖVBLIND.

Hen svarade med att artikulera tydligt på läpparna. Jag visade med ansiktet att det var en dålig idé. Men jag körde dumt nog ändå gissningsleken med butiksbiträdet. Det gick ut på att jag avläste hens läppar så gott jag kunde och gissade vad hen sa genom att skriva ja/nej-frågor på mobilen. Så hen kunde nicka eller skaka som ett sätt att bekräfta om jag förstod rätt. Så sjukt osmidigt! Efteråt kände jag mig stressad och var på gränsen att tappa humöret. Det var inte ok gentemot mig och mina värderingar.

Några dagar senare mötte jag samma person i mataffären. Hela förloppet upprepades exakt samma som förra gången. Förutom att jag var bättre utrustad! Vid frågan om jag kunde läsa på läpparna så skrev jag direkt på mobilen och log: "Nej. Tyvärr är jag värdelös på läppavläsning." Hen förstod piken och log generat. Istället visade hen mig vägen och pekade på rätt ställe där varan fanns.

Denna händelse är inte unik för mig och andra döva. Tack vare intervjun med Pernilla Gynnerstedt och Nadia Saleh om minoritetsstress förstår jag bättre mina känslor och reaktioner i olika situationer. Jag har "flera lager" i mig. Det är att jag är barndomsdöv, har svenskt teckenspråk som förstaspråk, har dövblindhet, är adopterad och har asiatiskt utseende.

Jag är på min vakt över det som kan hända baserat på mina tidigare negativa erfarenheter när det är situationer som:

- att inte kunna svara i mobilen när en tjänsteman ringer röstsamtal
- att folk inte förstår vad den vita käppen betyder
- att folk tycker att det är ok att göra sig lustig över asiater.

Jag är medveten om mitt stora kontrollbehov. Det är en strategi för mig utifrån "copingstrategi" i förklaringsmodellen (se artikeln intill). Det går ut på att jag försöker påverka situationen genom att ta reda på så mycket detaljer jag kan. Exempelvis inför mötet med handläggaren på Försäkringskassan tar jag reda på om tolk är bokad och vem som ska tolka samt skickar förberedelsematerial till tolken (t.ex. min ansökan och vilka argument jag ska använda). Allt det där för att minimera överraskningsmoment som riskerar förhöja min stressnivå i onödan. Om det är möjligt så brukar jag be någon följa med mig på mötet som stöd, till exempel kurator

från Dövblindteamet. Hen kan då säkerställa att kommunikation fungerar och att allt som sägs och tecknas är rätt.

Några kan tycka att jag är överkänslig och att jag bör tagga ner mig. För dem är det en småsak för att de antagligen inte kan teckenspråk, inte har dövblindhet eller inte har annan etnisk bakgrund. Det är lätt för dem att vifta bort för att de själva inte är berörda.

Jag har tidigare skämts över mina känslor och agerande. Nu förstår jag varför jag har dessa tankar, känslor och reaktioner tack vare förklaringsmodellen om minoritetsstress. Det är okej! Jag jobbar med att acceptera varför jag tänker, känner och reagerar så. Det allra viktigaste är att jag pratar om det med er andra som vet hur det är att vara i minoritet.

SARAH REMGREN som förstår att några av hennes tidigare krönikor har handlat om minoritetstress! Den här krönikan finns också på svenskt teckenspråk på dovastidning.se

FÅ DINA VISITNOTISER DIREKT I MOBILEN

Har du en mobil, surfplatta eller smart-klocka hemma? Då kan du nu lägga till den i ditt Visitsystem!

Allt du behöver är vår nya Bluetooth-utrustade Mobilsändare och **Bellman Visit**-appen som du hämtar gratis på App Store eller Google Play. Så snart du har installerat appen kan du börja ta emot dina Visitnotiser. Dessutom kommer dina Visitmottagare att larma vid inkommande samtal och meddelanden.

bellman.com/be1433

Kvinnan på bilden har inget med artikeln att göra.

Lena blev lurad av teckenspråkig nätbedragare

Lena*, 53 år, föll för en "känd profil". De skrev kärleksfulla meddelanden till varandra på internet och videochattade på teckenspråk. Lena lade ut totalt 44 000 kronor. Inte ett enda öre har hon fått tillbaka.

– Jag är rent av förbannad! säger hon som vill varna andra för romansbedrägeri.

Allt började på Instagram. Där hade en känd profil ett konto som Lena (*fingerat namn) med stort intresse följde. En dag blev hon kontaktad av "profilen" på Google Hangouts. Han inledde med att presentera sig själv och frågade om Lena hette NN på Instagram.

– Jag frågade "Är det verkligen du?" flera gånger. Han försäkrade att det var han, berättar Lena.

De började chatta och inledde kort därpå en kärleksrelation. Även om Lena innerst inne kände att något inte stämde, och att det var för bra för att vara sant, blev hon förälskad i honom.

– Han var väldigt skicklig på att manipulera mig.

"Profilen" ville besöka henne i Sverige. Han bad om pengar till flygbiljetten och covid 19-testet. Lena ifrågasatte varför han behövde pengar med tanke på att han var känd och därmed borde ha råd att betala själv. Han gav en förklaring som Lena tyckte var trovärdig.

Hon betalade 18 000 kronor. Han meddelade sedan att han fick förhinder eftersom flyget blev inställt och han inte kunde göra något coronatest.

De fortsatte att prata och skicka kärleksfulla meddelanden till varandra. Vid ett annat tillfälle tog "profilen" upp att han behövde pengar till att köpa en viss utrustning. Lena erbjöd sig att låna ut pengar då hon gärna ville att han skulle kunna fullfölja sitt arbete.

Totalt lade Lena ut 44 000 kronor.

– Han lovade att betala tillbaka, vilket han aldrig gjorde.

"Profilen" skickade bilder till henne. DT, som tagit del av dem, kan se att de är photoshoppade (manipulerade). Ett exempel är att "profilens" ansikte är ersatt med den kända profilens urklippa ansikte.

Lena har också videochattat med "profilen" på teckenspråk tre eller fyra gånger. Lena ångrar att hon aldrig spelade in videosamtalen eller tog en skärmdump.

– Det är väldigt svårt att veta om det är han på riktigt eller någon annan som utger sig för att vara han. Eller om det är en grupp som ligger bakom.

Hon har gjort polisanmälan. Dessvärre ledde det inte någonvart i brist på bevis – det var svårt att utreda eftersom bedragaren/bedragarna befann sig utomlands. Sveriges Radio rapporterade i april att endast vart tionde polisanmält romansbedrägeri ledde till åtal.

Lena känner sig både frustrerad och förbannad. Hon är arg på sig själv för att hon gick med på blåsningen. Nu är hon bestämd och vill att det hon varit med om ska bli känt för allmänheten.

– Jag vet att jag inte är den enda som blivit lurad. Och jag vill varna andra för romansbedrägeri, säger hon.

Hennes tips till andra är att aldrig ge pengar till någon man inte känner och inte har träffat i verkligheten. Var vaksam när någon okänd söker kontakt eller skickar en vänförfrågan i sociala medier. Om man har blivit utsatt för ett romansbedrägeri, ska man polisanmäla det, och ta hjälp och stöd av sin omgivning. Lena har själv fått bra stöd av Nationell kvinnojour och stöd på teckenspråk (NKJT).

DT har försökt att nå profilen, men utan framgång.

TEXT: NICLAS MARTINSSON FOTO: SHUTTERSTOCK

Har du också blivit drabbad?

Har du också blivit lurad på pengar av en teckenspråkig/döv romansbedragare? Kontakta niclas.martinsson@dovastidning.se (som har tystnadsplikt). Du kan vara anonym om det blir aktuellt med en intervju.

Läs mer på **dovastidning.se**: "Det är inte alls omöjligt att ha deepfake i videosamtal"

Unik samarbetskurs för döva och hörande tolkar

För några år sedan hade SDR ett pilotprojekt där döva utbildade sig till tolkar och för ett år sedan examinerade Västanviks folkhögskola sin första kull döva teckenspråktolkar, finansierad av Myndigheten för yrkeshögskolan. Nu möttes färdigutbildade döva och hörande teckenspråktolkar för första gången vid en kompetensutveckling i ämnet tolkning.

Kursledarna Maya Rohdell och Lars-Gunnar Möllefors höll i den två dagar långa kursen där tio döva och tio hörande teckenspråktolkar samlades på Västanviks folkhögskola i Leksand. Under kursen fick tolkarna reflektera över hur de kan vara ett bra team som hörande och döv tolk.

Flera praktiska övningar genomfördes, bland annat med döva elever från skolans allmänna kurs som fick agera tolkanvändare. Efter övningarna diskuterades erfarenheter från samspelet mellan den hörande och den döva tolken. Tolkarna diskuterade också hur tjänstepersoner från myndigheter kan bemötas då flera av dem fortfarande inte är vana vid att använda döva teckenspråktolkar. Det kan vara en sådan enkel sak som att de inte vet var de ska sätta sig i rummet i förhållande till var tolkarna sitter.

DT har träffat två av kursdeltagarna och frågat hur de upplevde kursen.

– Det kändes som att jag fick bekräftat det jag tidigare reflekterat

över. Efter två dagars kurs har jag fått mer insikt om att förberedelser är A och O i ett samarbete med döva teckenspråktolkar, säger Sofia Andreasson, frilansande tolk.

Praktiska tolkövningar genomfördes på Västanviks folkhögskola. FOTO: GUNILLA KOLM

Lena Rydén, döv teckenspråktolk, menar att det är extra viktigt nu när det fortfarande är få hörande tolkar som har erfarenhet av att jobba tillsammans med döva teckenspråktolkar.

– Jag tror att det viktigaste jag fick med mig hem var att det är viktigt att utvärdera varje utfört tolkupdrag. Så att alla känner sig trygga i att de har gjort ett bra jobb och kan utvecklas till nästkommande uppdrag, säger hon.

Just nu utbildas fler blivande döva teckenspråktolkar på Västanviks folkhögskola. Den utbildningen är två år lång. På samma skola finns också en teckenspråks- och dövblindtolkutbildning för hörande. Kanske vi i framtiden får se tolkutbildningar där både döva och hörande deltagare läser tillsammans?

TEXT: MONA RIIS

Omniator

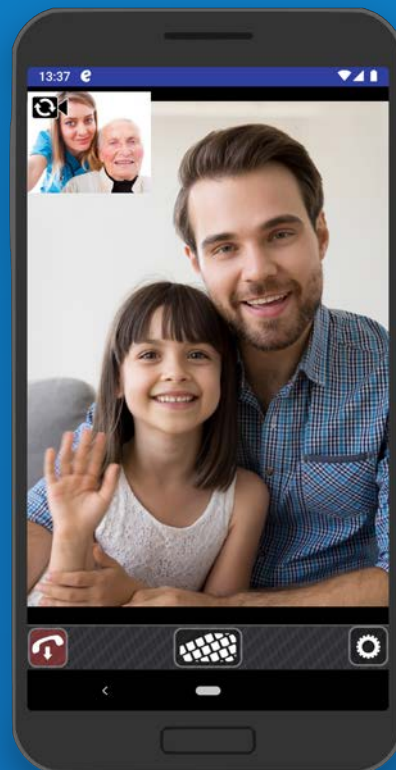
Tillgänglighet och trygghet

eCtouch

BY OMNIATOR

DATOR • SURFPLATTA • MOBIL

Våra produkter förskrivs som hjälpmedel av regionerna (landstingen)

Damfotbollen står på första parkett hos Blågula kvarten

När de insåg att knappt någon annan snackade om damfotboll på eget initiativ, tog Pauline Englund och Fatima Tebibel tjuren vid hornen själva. Och så föddes Instagramkontot @blågulakvarten.

Fatima Tebibel och Pauline Englund är båda döva och har idrottat sedan barnsben. Särskilt har de inriktat sig på fotboll och futsal med flera års erfarenhet av förenings- och landslagsnivå inom döv världen. Men vid sidan om idrottsutövandet brinner de även för damfotboll i allmänhet. De diskuterar ofta matcher, spelare, taktik med mera, både på klubb- och landslagsnivå. Dock är detta något de ofta upplever sig vara ensamma om. I jämförelse mot herrfotboll pratar folk inte lika mycket om damfotboll.

– Att ta upp om damfotboll är en sak. Men att på eget initiativ verkligen intressera sig för och diskutera det på djupet är en annan sak. Där kunde vi se att kunskapsnivån var väldigt låg hos många, menar Fatima.

Nu var sommarledighet och OS i Tokyo på tapeten. Trots att landslagsdamerna i fotboll hade tung medaljhistorik och tidigare fantastiska prestationer, var engagemanget och intresset hos det svenska folket långt ifrån på samma nivå som hos landslagsherrarna.

Sociala medier är rätt väg

Pauline och Fatima ville bidra till en förändring och sprida kunskap. De tog även inspiration av det dåvarande kontot 'Biblia de Futbol' som drevs av några döva killar. Fatima och Pauline ville inte enbart diskutera bakom slutna dörrar utan verkligen låta andra ta del av det genuina intresse de har för damfotbollen. Pauline sparkade igång idén om en slags "vodd". Och så blev Blågula kvarten till.

– Instagramkontot blev snabbt så uppskattat, något vi inte alls räknade med från början. Många tyckte att det var superroligt och ett efterlängtat initiativ. Folk engagerade sig bland kommentarsfältet, gillade och delade vidare om kontots existens, berättar Pauline.

Kontoupdateringen bestod av korta femtonminuters för snack inför OS-matcherna samt halvlekssnack där de bjöd in fotbollsintresserade gäster att diskutera med, både tjejer och killar.

– Vi såg det här som en chans att inte bara ge plats för tjejer att äga fotboll på plattformen utan också uppmuntra och visa upp ett naturligt intresse för damfotbollen även bland killar, fortsätter Pauline.

Fatima Tebibel och Pauline Englund driver @blågulakvarten.

Fler började följa och ha större koll på damlandslagets resa under OS. Bland annat började flera använda sig av de persontecken som tjejerna döpte varena spelare.

Inte jämställt

Att vara insatta inom dövidrotten och själva vara idrottsutövare gör att tjejerna kan konstatera att det än i dag är ett stort glapp vad gäller jämställdhet inom t.ex. fotbollen.

– Jag började spela futsal år 2007 och inte förrän år 2018 slapp vi ärva herrarnas stora matchtröjor. Fotbollen är en mansdominerad idrott och tyvärr ännu mer inom döv världen. Det är mycket tydligt att vi döva damer inte får samma respekt från andra inom dövfotbollen, menar Fatima.

– Matchkläderna är en sak. Pengafördelningen är en annan sak, där herrarna får mer pengar eller lättare får sponsorer. De drar också större publik generellt sett. Många strukturella problem som är kvar än i dag, säger Pauline.

Kontot Blågula kvarten är för dem ett steg mot en mer jämställd framtid. Att sociala medier gång på gång fungerar effektivt är ett faktum. I en video som spreds runt på sociala medier tar Fatima upp om den sanna verkligheten:

”Blågul syns överallt när herrarna spelar en kvalmatch, medan inte en enda blågul tröja skymtas på stan när det är dags för damernas OS-final. Det gör mig riktigt ledsen”.

I en annan video belyser Fatima det ironiska i att O’Learys Tolvan, största sportbaren i Stockholm, vägrar visa självaste VM-kvalet mellan Sverige och Slovakien på storbildskärm, men däremot visade herrarnas kval veckan innan.

– Vi uppmärksammade det, folk reagerade genom att kommentera inne på deras Instagram. Efter flertals kommentarer och delningar ändrade sig O’Learys och meddelade att de visar upp matchen på storbildskärm. Allt hände så snabbt, berättar de.

Media och sociala medier i allmänhet sitter på stor makt, något som tjejerna vet kan användas mycket mer. Genom att folk synliggör, delar vidare och sprider kunskap bidrar det till ett växande intresse för damidrotten. Fatima frågar retoriskt:

– Om vi lyckades få till en pytteliten förändring, hur mycket mer kan vi göra egentligen?

TEXT: MARTINA KVIST

Förnya ditt medlemskap för 2022!

Under år 2022 firar SDR 100 år och våra dövföreningar fortsätter med fina verksamheter runt om i landet. Under december 2021 får alla medlemmar i SDR, SDUF och SDP ett informationsbrev och faktura hemskickat. Se till att förnya ditt medlemskap så du inte missar något.

Varmt välkommen till oss 2022 & tack för att du genom ditt medlemskap gör vår rörelse ännu starkare!

Vid frågor, kontakta SDR:s medlemservice på:

E-post: medlem@sdr.org

Bildtelefon: [sdr@ectalk.se](tel:sdr@ectalk.se)

Känner du några som inte är medlemmar? Tipsa dem om vår medlemskampanj som gäller fram till den 15 december 2021. Mer information: sdr.org/medlemskampanj

TA KÖRKÖRT!

TA CHANSEN!

VÄSTANVIKS FOLKHÖGSKOLA

www.vastanviksfhs.se

Fr.v.: Anders Norberg, Agneta Jatko och Hans Sjöberg.

VDTLF:s höstmöte i Umeå.

Northvolt – batterifabrik i Skellefteå.

Skellefteå Dövas Förening:

”Vi hoppas att batterifabriken ger oss nya medlemmar”

Artiklerien Landet runt fortsätter. Den här gången går turen till Skellefteå Dövas Förening (SKEDF). Dövas Tidning träffar föreningens styrelse i Umeå. De hoppas att den enorma batterifabriken Northvolt kommer att innebära ett lyft för dem.

23 oktober. Västerbottens Dövas Teckenspråks Länsförening (VDTLF) har äntligen sin första fysiska träff i Umeå efter pandemins utbrott. Idel glada miner i rummet där 16 vuxna och 1 barn samlas för att först lyssna på en föreläsning av *Psykopatpodden*.

– Det finns psykopater överallt i samhället, säger föreläsarna.

De berättar vad som kännetecknar en psykopat/narcissist, och ger tips på hur man kan hantera en sådan person. Ett av tipsen är ”Var så tråkig som möjligt!” – för då tappar psykopaten intresse för dig.

Sedan inleds VDTLF:s höstmöte inklusive fika. Ordförande Therese Norman gläds åt att se många personer på plats efter alla videomöten.

VDTLF samlar Umeå Teckenspråks Förening och SKEDF under sig. I styrelsen för länsföreningen sitter representanter från båda föreningarna. En av dem är Agneta Jatko, ett välkänt ansikte för den västerbottniska dövrörelsen och ordförande för SKEDF.

– Jag är ”gift med” dövföreningen, säger hon leende.

Hon var föreningskonsulent 1995-2014 och är nu förtroendevald sedan sju år tillbaka.

De två andra medlemmarna i SKEDF:s styrelse är kassör Hans Sjöberg, medlem sedan mitten av 1990-talet, och sekreterare Anders Norberg som är CODA. På höstmötet i Umeå är hans mamma, Karin, också med.

– Dövföreningen är viktig för mig, här får jag veta vad som händer och umgås med andra, säger Karin som tillsammans med sin man Pontus varit medlemmar sedan 1960-talet.

– Jag har fina och roliga minnen från dövföreningen när jag som liten följde med mina föräldrar, säger sonen Anders.

På frågan om hur SKEDF mår, svarar styrelsen att det tyvärr är låg aktivitetsnivå hos dem, en effekt som blivit förstärkt av

corona. Föreningen har drygt 15 medlemmar. Antalet medlemmar har minskat under en längre tid. En av orsakerna är att de blir allt färre och äldre. Nästan alla är över 50 år gamla. En annan är:

– Internet har tagit över, behovet av föreningen är helt annat i dag än förut, säger Hans.

Anders tar upp att flera äldre tyvärr har svårt att ta sig till SKEDF:s lokal (som de delar med flera andra funktionshinderorganisationer) eftersom kommunen säger nej till att stå för ledsagning. Bekymmersamt att kommunen inte förstår hur viktig föreningen och dess teckenspråksmiljö är för äldre döva.

Styrelsen vet att det finns såväl äldre som yngre döva som inte är medlemmar. Vilken morot behövs för att locka dem att gå med i SKEDF, undrar Agneta? Inte direkt lätt när föreningen just nu går på sparlåga, men hon säger att styrelsen får ”kavla upp ärmarna” när coronaläget blir bättre och när föreningen flyttar till en annan lokal. Tidigare uppskattade aktiviteter är exempelvis surströmningsfest och palt.

En fördel med VDTLF är att gemensamma aktiviteter kan arrangeras som medlemmar från hela Västerbotten kan delta i. Mötesplatsen är ofta Umeå. Länsföreningen brukar stå för kostnaden när medlemmar från SKEDF samåker i en hyrd minibuss.

Snabbväxande Skellefteå är omtalat för sin gigantiska batterifabrik, Northvolt, som väntas rekrytera cirka 2.500 medarbetare fram till 2025. SKEDF:s styrelse sätter stort hopp till batterifabriken och dess underleverantörer, som också behöver anställa folk:

– Vi hoppas att flera döva vill söka och får jobb där! För då kan vår dövförening återigen växa, säger Agneta leende och beskriver SKEDF som ett andra hem.

– Det gör i sin tur att vi kan ha fler aktiviteter, tillägger Hans.

TEXT: NICLAS MARTINSSON FOTO: NICLAS MARTINSSON/NORTHVOLT

Läs tidigare delar i Landet runt-serien på dovastidning.se

Välkommen till nya **myMMX**[®]

Nu har **myMMX**-apparna fått nytt utseende och uppdaterats för en bättre och modernare användarupplevelse.

myMMX tc är en app för dig som vill använda video och text till dina samtal. En totalconversationstelefon för dig som vill ha ut det mesta av **myMMX**.

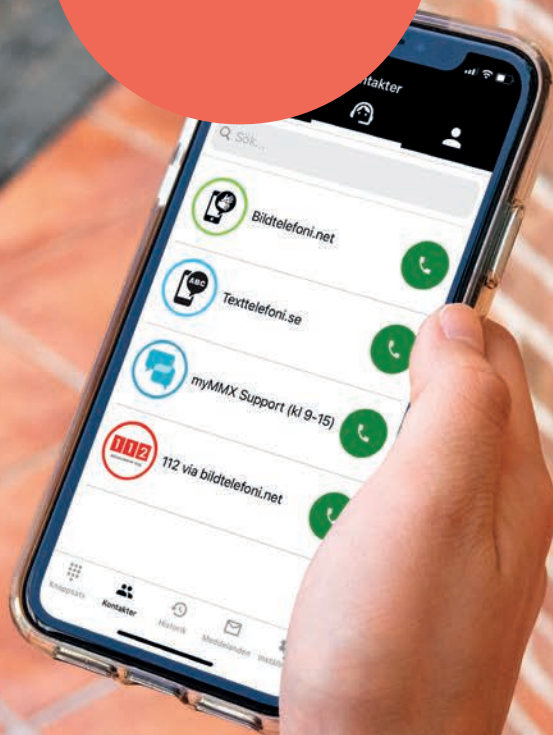
myMMX text är en texttelefon med realtidstext (RTT). Perfekt för dig som använder text i dina samtal. Appen har stöd för *Tala direkt*.

myMMX db är en video- och texttelefon för dig med dövblindhet eller kombinerat nedsatt hörsel och syn. **myMMX db** fungerar med punktläsare, skärmförstorings- och skärmläsningssystem.

myMMX är bild- och texttelefoni för dig som vill ha ett konto till alla dina enheter. Det är en snygg och enkel app att ringa med. Med **myMMX** kan du ringa till andra bild- och texttelefoner, samt tjänster som *Bildtelefoni.net* och *Texttelefoni.se*. Logga in på PC, iOS och Android med samma konto. Du väljer själv vilken enhet du använder.

Läs mer eller kontakta oss:
mymmx.se

NYHET!

Intresserad?

Kontakta förskrivarna i din region för att få **myMMX**. Ett konto till alla dina enheter.

myMMX finns i tre modeller

myMMX tc för video- och texttelefonsamtal. **myMMX text** för texttelefon-samtal. **myMMX db** för video och textsamtal för dig med dövblindhet eller kombinerad nedsatt hörsel och syn.

Jubileumshöst i bilder

FOTO:GDF

Gotlands Dövas Förenings 90-årsjubileum lockade 27 deltagare från såväl fastlandet som ön.

FOTO: LDF

Lundabygdens Dövas Förening jubilerade 100 år med pompa och ståt. Ett 40-tal medlemmar kom och firade.

FOTO:SPSM

Väneskolan firade med sina runt 60 elever och personal för att ha huserat i samma byggnad i 125 år. Här rektor Jonas och bitr. enhetschef Johanna.

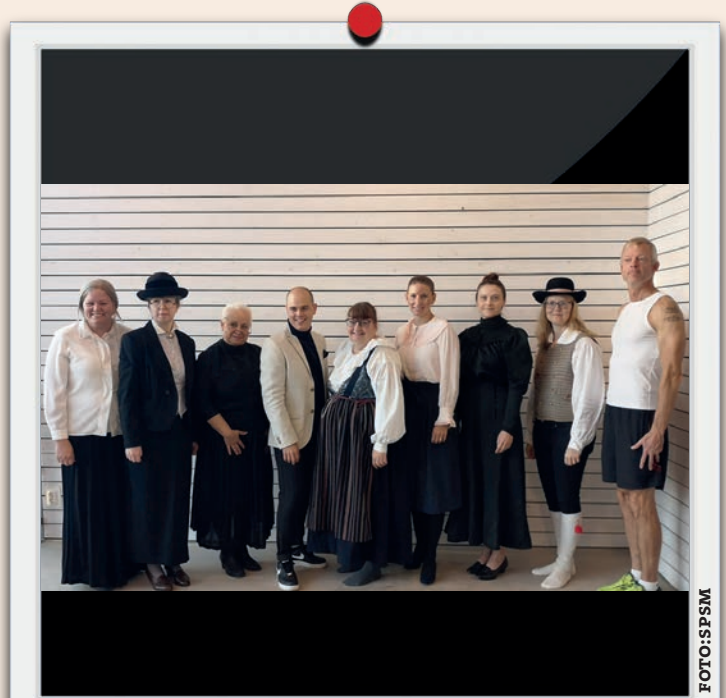

FOTO:SPSM

Vid Östervångsskolans i Lund 150-årsjubileum klädde sig de här anställda på gammalt vis. Skolan har nu 108 elever.

Titel: Den västernorrländska dövhistorien – från ett distriktsförbund för Mellannorrland till Y-läns Dövas Förbund

Författare: Urban & Johanna Mesch

Utgivningsår: 2021

Antal sidor: 328

Superlokal och global på en och samma gång

RECENSION Paret Urban och Johanna Mesch gör det igen. De utger sin åttonde dövhistoriska bok, den här gången om det mellannorrländska dövsamhället (Jämtland, Härjedalen, Ångermanland och Medelpad) och dess utveckling under mer än 150 år. Den här utgåvan är deras bästa hittills. Deras styrkor är att hitta guldkorn i form av gamla fotografier och tidningsurklipp och att skildra olika aspekter som undervisningens, kyrkans, föreningarnas och idrottens framväxt. Detta varvat med berättelser om såväl kända som mindre kända profiler och fina persontecken-illustrationer. Vad som ytterligare lyfter den här boken är alla korta personliga citat och den större teckenstorleken, vilket gör läsningen roligare och lättare. Trots titeln handlar historien inte bara om dövas gemenskap i Sveriges geografiska mittpunkt utan mer än så – den är både superlokal och global. Den tar t.ex. upp Deaflympics i Sundsvall 2003 och jämtlänningen Lars Kruth som starkt kom att prägla den svenska dövrörelsen genom sitt mångåriga arbete för SDR. Otroligt hur Mesch outtröttligt har grävt i arkiv. De ska ha ett stort tack för att de gör den svenska dövhistorien rikare och mer komplett. **NICLAS MARTINSSON**

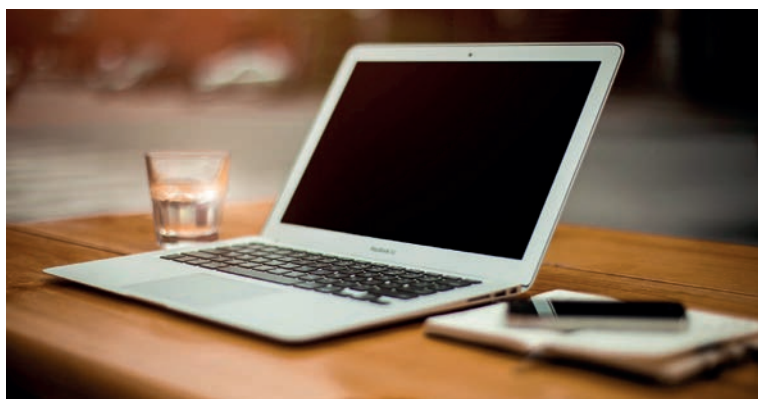
Se webb-tv på dovastidning.se

VITA KÄPPENS DAG 15 OKTOBER Constantinus Lindfors bär en vit käpp med röda markeringar. DT följer med honom på en rundtur i stan.

RETORIKKURS PÅ TECKENSPRÅK genomfördes på Västansviks folkhögskola i oktober. DT har träffat några av deltagarna och kursansvarige.

Sveriges Dövas Riksförbund söker

Projektledare

Vi söker nu en projektledare till projektet **DigiDöv** – digital guide för äldre döva. Finansieras av Arvsfonden.

Skicka in din ansökan senast den 10 januari 2022.

Läs mer på www.sdr.org/jobb

SVERIGES DÖVAS
RIKSFÖRBUND

Sök bidrag från SDR:s stiftelser

Det går att ansöka för följande ändamål:

Testaments- och Donationsstiftelsen:

• Till forskning och utvecklingsprojekt

För utveckling av dövas delaktighet i samhället och som bygger på samverkan, närhet och kunskapsförmedling mellan dövrörelsen, institutioner, organisationer och myndigheter som på olika sätt är berörda av arbetet kring dövfrågor.

• Till SDR:s anslutna förenings verksamhet

För utveckling av föreningsverksamhet och medlemsaktiviteter. Stiftelsen prioriterar först och främst barn- och ungdomsverksamhet, studieverksamhet och intressepolitisk verksamhet.

• Till barn och ungdomar från Västernorrlands län (Anna och Teodor Sjöströms Minnesfond)

För utbildning till barn och ungdom.

• Till döva kvinnor i Nepal (Kerstin Kjellbergs minnesfond)

För dövföreningar som har biståndsarbete i Nepal, särskilt för kvinnor.

Stiftelsen August Carlssons Fliseryd minnesfond:

• Till äldre döva

För föreningar och organisationer som vill ordna aktiviteter och kurser för döva pensionärer.

Ansökningsblankett finns på www.sdr.org/om-oss/stiftelser

Frågor om stiftelserna, samt ansökan som ska vara SDR tillhanda **senast den 1 februari 2022**, skickas till stiftelsen@sdr.org

Månadslotten

Prenumerera på vår Månadslott

— till förmån för oss på SDR!

JUST NU!

**ICA 400:-
presentkort på köpet!**

Premie på köpet
efter 3:e betalda Månadslotten

- Månadslotten är Sveriges Dövas Riksförbunds & Synskadades Riksförbunds eget lotteri
- Vinstbevakning — du missar aldrig någon vinst
- Högsta vinsten är 5 miljoner kronor i SUPER-dragningen!
- Dragningar varje dag en hel månad för 150 kr*!

*+15 kr i fakturaavgift

Daniel Littorin, förbunds-kassör SDR, tog emot årets stora check.
Foto: Malin Bondeson

Överskottet från Månadslotten, SDR:s och SRF:s gemensamma lotteri, går bl.a. till rätten till teckenspråkstolk, så att medlemmarna kan vara delaktiga i samhället. Senast blev överskottet från Månadslotten till SDR 3 294 984 kronor.

SVARSKORT — GÅ MED DU OCKSÅ!

JA TACK GÄRNA! Jag beställer en prenumeration på en Månadslott för 150 kr*, med dragningar varje dag en hel månad och får, efter min tredje betalda Månadslott, ett presentkort hos ICA värde 400 kr helt utan extra kostnad. Jag får min Månadslott i en bekväm tillsvidareprenumeration direkt hem i brevlådan. Jag betalar då 150* kronor per månad med inbetalningskortet som medföljer utskicket (*15 kr tillkommer i fakturaavgift om jag inte betalar med Autogiro). Önskar jag avbryta min prenumeration meddelar jag det till kundservice.

2111MASDR

Namn: _____

Adress: _____

Postnr./Ort: _____

E-post: _____ Telefonnr: _____

Erbjudandet gäller nya kunder, en gång per person, längst till 2022-01-31 och dig som är fyllda 18 år och bor i Sverige. Din premie får du cirka 5 veckor efter att din tredje månadsbetalning registrerats. Personuppgifterna du lämnar här kommer att användas för att fullgöra kundätaganden, för marknadsföring samt för att leva upp till lagar och regler. Ideella Spel AB, SDR och SRF är personuppgiftsansvariga och hanterar alla personuppgifter enligt dataskyddsförordningen (GDPR). Mer om detta, fullständiga och allmänna villkor samt licensid och vinstplan kan du läsa om på <http://www.manadslotten.se/villkor>. Förmånstagare är Sveriges Dövas Riksförbund & Synskadades Riksförbund. Spelar du för mycket? Läs om spelansvar på manadslotten.se/ spelansvar. Månadslotten står under Spelinspektionens tillsyn.

Månadslotten

Frankeras ej
Mottagaren betalar portot

POSTA SVARSTALONGEN PORTOFRIIT!
Vill du hellre skicka svarskortet i ett kuvert?
Fyll i och klipp ut svarskortet, lägg det i ett kuvert och posta till adress:

**Månadslotten
SVARSPOST
20685775
162 20 Vällingby**

Spel
inspek
tionen

Spelar du för mycket?
Ring stödlinjen 020-81 91 00

Använd svarskortet eller ring vår kundservice på 08-39 90 60 eller beställ på www.manadslotten.se/tidning

Barnet på bilden har inget med artikeln att göra. FOTO: SDR

Hur ser barns teckenspråksutveckling ut?

Lingvistisk forskning om barns teckenspråk initierades på Stockholms universitet under 1970-talet¹ och återupptogs under 2000-talet². I dag vet vi mycket mer om barns teckenspråksutveckling och hur de följer de språkliga milstolpar som alla barn når oavsett språk. Den här texten är en sammanfattning av artikeln som finns att ta del av i sin helhet på Skolverkets lärportal*.

För barn som tillägnar sig svenskt teckenspråk (eller ett annat teckenspråk), så är den tidiga visuella kommunikationen en nödvändig grund för att lära sig teckenspråk. Det innebär att barn tidigt från födseln ska förstå att rikta sin blick mot mamma eller pappa för att kunna kommunicera.

Att rikta blicken mot sina föräldrar är inte en medfödd förmåga utan nöts in under barnets första år. Föräldrar och andra vuxna

(även äldre syskon) använder mycket beröring på barnet eller vinkar/viftar under första halvåret för att sedan minska på det ju mer barnet uppmärksammar sin omgivning. Alltså, kring 6–7 månaders ålder, börjar barnet självmant att rikta blicken till andra personer i sin omgivning och det är då barnet också börjar bli intresserad av föremål omkring sig. Barnet ska då kunna växla blicken mot föremålet och till den vuxne för att få ett tecken för föremålet de undersöker.

För att underlätta för barnet att växla blicken har föräldrar flera strategier, bl.a. genom att teckna nära en leksak/bok eller att flytta leksaken mot föräldrarnas ansikte/överkropp. Föräldrarnas teckenspråk till barnet i den här åldern är anpassat, d.v.s. att teckna större, utföra långsammare rörelser och upprepa tecknet. Det kallas för barnriktat teckenspråk och gör att barnet kan se varje teckens form, d.v.s. vilken handform, rörelse och plats ett tecken har, och se tydligare när ett tecken börjar och slutar i teckenflödet.

Kring 9–12 månader börjar barnet använda manuellt joller

som liknar tecknen i det svenska teckenspråket, t.ex. en eller två händer där alla fingrar spretar kombinerat med cirkelrörelse eller ett pekfinger som är redo att peka överallt. Ett vanligt tidigt tecken är LAMPA, eftersom rörelsen i tecknet liknar griprörelsen som alla barn kring 6 månader gör. Allteftersom barn lär sig flera tecken kan man se att barns tidiga tecken är förenklade och ser inte ut som vuxnas tecken. Barn utför tecken utifrån hur de behärskar finmotoriken i händerna.

Flera strategier finns, bl.a.:

- ersätta en handform med en annan, enklare handform: HÄST med pekfinger istället för med pekfinger och långfinger
- utesluta, förenkla eller förändra vissa rörelser: FISK pekfinger rör sig utåt istället för inåt
- en av tecknets två platser utesluts: MAMMA endast placering på hakan, handens placering vid bröstet stryks

Kring den här åldern är barn nyfikna och vill veta tecken för saker och ting och börjar fråga. Barns tidiga fråga består oftast av en pekning mot ett föremål och blicken mot den vuxne. Senare börjar barnet formulera frågor som innehåller frågeorden VEM, VAD eller VAR. De markeras i teckenspråk med bl.a. nedsänkta ögonbryn och att sista tecknet hålls kvar lite längre. Frågor som besvaras med ett ja eller nej som t.ex. MAMMA HEMMA ('Ska mamma vara hemma?') markeras med upphöjda ögonbryn samt sista tecknet hålls kvar lite längre. Markörerna lär sig barnet utföra stegvis. Först används inte markörer för frågor. Därefter brukar första frågemarkören vara att sista tecknet hålls kvar lite längre i sin slutposition tillsammans med indragen haka. Därefter senare vid ca 3–3,5 år använder barnet markörerna nedsänkta eller upphöjda ögonbryn.

Barnet börjar kring sin tvåårsdag att skapa enkla två tecken-kombinationer (två-ordssatser), t.ex. en kombination av två tecken varav en kan vara en pekning, t.ex. OLA (persontecken) PEK-Sofia ('Det är Ola./'Han heter Ola.') eller MIA (persontecken) PEK-vägg SLÅ-HUVUD-I-VÄGG ('Mia slog huvudet i väggen'). Kring barnets treårsdag börjar barnet skapa längre satser och de innehåller nu också bisatser. I teckenspråk markeras bisatser med bl.a. upphöjda ögonbryn och blinkning samt huvudnick. Satserna kan nu också innehålla en negation, antingen/och av huvudskakning eller ett negationstecken, t.ex. VILL-INTE eller INTE. Markörerna som görs med t.ex. olika delar av tecknarens ansikte och huvudet kallas för icke-manuella markörer och de använder inte barn till en början utan det tillkommer stegvis ju äldre barnet blir och många av dessa markörer behärskar barn kring 3,5–4 års ålder. Dock används huvudskakning som negationsmarkör redan före ett års ålder hos barn men då inte samtidigt med tecken.

Flera tecken i det svenska teckenspråket är komplicerade, t.ex. tecken som kan riktas i olika riktningar (riktade tecken) eller tecken som avbildar en aktivitet eller ett föremål (avbildande tecken). Ett riktat tecken är t.ex. KASTA. Var vi riktar tecknet mot beror på var t.ex. en papperskorg finns i rummet (i verkligheten eller imaginärt). Barn lär sig tidigt förstå tecknet när en vuxen ber ett barn kasta något i en papperskorg och kan redan kring 1,6 års ålder teckna det själv och då till en papperskorg i verkligheten. Att rikta till ett tomt område imaginärt börjar barn göra kring 4-årsåldern.

Ett avbildande tecken är t.ex. när en flat hand representerar en bok kombinerat med en kort rörelse ner ('Boken ligger på golvet.')

eller knuten hand (grepphand) avbildar en hand som hanterar något föremål som t.ex. spade kombinerat med en rörelse som avbildar när vi gräver i sandlådan. Barn kring 1,8 års ålder är medvetna om avbildande tecken och utför enkla sådana som t.ex. exemplet ovan med flat hand som representerar en vägg och en rörelse mot barnets eget huvud 'slå huvudet i väggen'. De mer komplicerade avbildande tecknen tar längre tid att lära sig och görs stegvis. Kring 5-årsålder liknar de avbildande tecknen alltmer vuxnas. Bergman (2012)* har sett att barn använder avbildande tecken i lek och fantasier. Händerna kan representera djur, personer eller tåg och röra sig över golv, tåg- och bilbanor eller andra ytor som t.ex. bilder i böcker.

Det svenska teckenspråket utgörs även av bokstaverade tecken eller att man använder handalfabetet för att tala om sitt namn eller en plats. Exempel på bokstaverade tecken är T-V ('tv-apparat') och I-S ('is'). Vissa handformer i handalfabetet är motoriskt krävande, t.ex. handalfabetet V eller R. Små barn ersätter V med t.ex. 4-hand (alla fingrar utom tumme) och R med pekfinger. En vanlig strategi hos barn är att utföra handalfabetet för första och sista bokstaven i ett ord och däremellan göra rörelser, t.ex. G-U-R-K-A först med handalfabetet G och sedan en rörelse framåt och tillbaka bakåt för att sist utföra handalfabetet A. Barn har inte svårt att avläsa bokstaverade tecken eller handalfabetisering för namn eller plats och vuxna ska inte undvika att använda dessa former till barn. Roos (2004)* har sett en positiv koppling mellan att använda handalfabetet och bokstaverade tecken och god läsförmåga.

Till sist så finns det många språklekar kring teckenspråket som kallas för teckenspråksstimulerande aktiviteter och som både föräldrar och andra vuxna (t.ex. förskolepedagoger) kan använda för att tidigt skapa en medvetenhet om teckenspråkets struktur hos barn. Det är viktigt att man leker med språk och att det är roligt. Tips på olika teckenspråksstimulerande aktiviteter hittar ni i artikeln på Skolverkets läroportal (Simper-Allen 2019)*.

Pia Simper-Allen

Universitetslektor, Institutionen för lingvistik, Stockholms universitet

*Bergman, Brita. 2012. *Barns tidiga teckenspråksutveckling, med illustrationer av Lena Johansmide. Forskning om Teckenspråk XXII. Stockholm: Institutionen för lingvistik, Stockholms universitet.*

*Roos, Carin. 2019. *Teckenspråk och tecken som stöd i förskolan. Språk-, läs- och skrivutveckling. Förskola Modul: Flera språk i barngruppen. Del 1: Flerspråkighet och andraspråksutveckling. Skolverket.*

*Simper-Allen, Pia. 2019. *Barns teckenspråksutveckling. Språk-, läs- och skrivutveckling. Förskola Modul: Flera språk i barngruppen. Del 4: Undervisning för språklärande. Skolverket.*

 En teckenspråksversion av den här artikeln finns på dovastidning.se

Dags för ett samhälle utan minoritetsstress

I detta nummer av Dövas Tidning tas minoritetsstress upp som ett av flera ämnen. Jag vill även passa på att lyfta begreppet i min ledarspalt, då jag menar att det är centralt att kunskapen om minoritetsstress behöver öka hos alla. Min erfarenhet är att minoritetsstress redan kan märkas hos de små barnen. Och det är inte acceptabelt. Kraven på barnet att hänga med i skolan, i leken, ibland till och med i familjen – på de hörandes villkor: ”Om du bara läser av bättre, försöker lyssna bättre, då förstår du vad vi säger”. Det behöver inte vara ett direkt och uttalat budskap till barnet, men en attityd som barnet tar till sig, då barn vill vara duktiga och till lags. Det skapar lätt en känsla av att ej duga, att vara fel.

År 2020 antogs Barnkonventionen som lag i Sverige. NU är det dags att avlasta barnen så de inte behöver axla ansvaret för kommunikationen. Om barnet behöver teckenspråk – se till att skapa de bästa förutsättningarna för det.

Jag har mött unga, som är stressade inför vuxenvärlden. ”Hur ska jag klara mig”? De döva som fått utveckla sin identitet och sitt språk står starkare, men även de kan känna en oro inför mötet med högre studier och arbetslivet. Det är här minoritetsstressen märks – hur den hörande majoritetsvärlden brister i att möta upp dövas rätt till tillgänglighet och delaktighet genom teckenspråk.

Liknande upplevelser beskrivs av vuxna döva ute i arbetslivet. När hörande arbetsplatser ej insett vikten av att ha kunskap rörande arbetsmiljöns betydelse. Där medarbetare kan mötas och bidra för att skapa en rik arbetsmiljö där alla får känna sig delaktiga på lika villkor.

”Men det går inte att anpassa efter allas behov” kan jag få som kommentar från representanter i majoritetsvärlden. Jo, det är precis det vi behöver göra! Ett samhälle som rent nonchalant utesluter en

grupp medborgare med hänvisning till att det inte ”går” – är inte något som ska accepteras 2021. Och inte heller framöver för den delen. Vi SKA öka kunskapen om minoritetsstress och hur den påverkar barn, unga, vuxna och äldre. Okunskap och exkludering leder till ohälsa. Vi ska inte ha ett samhälle där vi fortsätter att skapa ohälsa.

När barnet går till förskolan eller skolan ska det vara med en trygg känsla av inkludering. Samma sak ska gälla grundskolan, gymnasiet och högre studier. Arbetsgivare ska ta till sig information om hur de får till en hälsofrämjande arbetsmiljö där döva slipper oroa sig för om de kommer att få ta del av information eller få känna sig delaktiga under arbetsdagen. Kommer tolkar att vara bokade? Är information som hänvisas till på mötet tillgängligt även för mig som teckenspråkig? Det är nog nu med att tänka: ”Inte ska väl jag störa, det får gå för denna gång... igen”. Nej, det är inte ok! Ledorden ska vara: tillgänglighet och delaktighet på dövas villkor – det ska gå och göras! Minoritetsstress ska inte få plats att utvecklas och frodas.

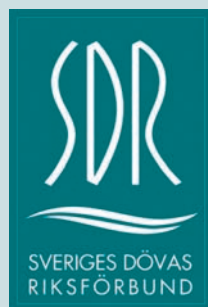
2022 är SDR:s jubileumsår. Det blir ett jubileumsår där vi tar lärdom av det som varit och satsar på framtiden. Barnen ska få en hållbar plattform att stå på genom att vi som är aktiva i dövrörelsen ska arbeta för teckenspråk under alla livets faser.

LEA STRANDBERG
FÖRBUNDSSTYRELSELEDAMOT

PÅ GÅNG I SDR

2/12	Föreläsning Audism & arbetsmarknad	26/2	SDR firar 100 år!
8/12	Gruppdiskussion Audism	12/3	100-årsfest i Umeå (Umeå Dövas Förening)
13 & 15/12	SDR:s styrelse har sammanträde	19/3	100-årsfest i Göteborg (Göteborgs Dövas Förening)
14-15/12	Gemensam kick-off för styrelse & personal	23/3	Föreläsning Audism & dövsamhället
3/2	Föreläsning Audism & psykisk hälsa	26/3	100-årsfest i Sundsvall (Medelpads Dövas Förening)
4-5/2	SDR:s styrelse har sammanträde	4/4	Gruppdiskussion Audism

Kontakta oss
Rissneleden 138, 6 tr.
174 57 Sundbyberg

sdr@sdr.org
www.sdr.org
Bildtelefon: sdr@ectalk.se

Förbundsordförande
asa.henningsson@sdr.org
073-508 69 30 (sms)

Kommunikatör
jenny.ek@sdr.org
076-315 06 55 (sms)

Webbshop
www.handla.sdr.org
handla@sdr.org

Bli medlem
www.sdr.org/blimedlem
medlem@sdr.org

Stöd oss
www.insamling.sdr.org
givar-service@sdr.org

Västanviks folkhögskola
info@vastanviksfhs.se
www.vastanviksfhs.se

Debatter om taxikörkort och UR

● Förbundet ifrågasätter tillsammans med Bolt Transportstyrelsens förlagade föreskrifter i en debattartikel som publicerades i Göteborgsposten den 6 oktober. Det råder brist på taxiförare i Sverige idag och samtidigt får döva i flera andra länder jobba som taxiförare.

På Altinget Debatt den 20 oktober uttryckte SDR med SDUF och Riksförbundet DHB vår gemensamma oro över Moderaternas förslag om Utbildningsradion (UR). Förslaget går ut på att UR inte längre ska verka i ett eget public service-bolag utan i stället ingå i SVT, men förslaget saknade en konsekvens- och riskanalys vilket vi krävde.

Båda debattartiklarna på svenskt teckenspråk och i sin helhet finns på sdr.org

Remissvar

● SDR har lämnat synpunkter på:

- Betänkandet Ombuds tillgång till vård- och omsorgsuppgifter och förenklad behörighetskontroll inom vården (SOU 2021:39).
- Delbetänkandet Vägen till ökad tillgänglighet – långsiktig, strategisk och i samverkan (SOU 2021:59)
- Tillgänglighetsdirektivet (SOU 2021:44)
- Vissa lagförslag med anledning av en reformerad arbetsmarknads-politisk verksamhet Ds 2021:27

På sdr.org finns remissvaren i sin helhet och summeringar på svenskt teckenspråk.

Kampanj om tolktjänsten

● I den opinionsbildande kampanjen Jämlikhet på riktigt – Reformera tolktjänsten! belyser vi problemen med tolktjänsten i livets olika situationer genom att sprida personliga berättelser. Till varje berättelse följer SDR:s beskrivning av problemet men också vad vi ser är lösningen. I skrivande stund har tre fallbeskrivningar publicerats på sdr.org, där en handlar om döva som egenföretagare och två om dövas möjligheter till en meningsfull fritid. Flera fallbeskrivningar kommer inom kort. Kampanjen riktar sig till alla som på olika sätt arbetar med frågor kring tolktjänsten och betonar att det svenska tolksystemet måste genomgå en reform så att vi kan uppnå jämlikhet och delaktighet på riktigt.

Uppskattade digitala evenemang

● Digitala evenemang verkar vara här för att stanna då vi ser att de får stor uppskattning. SDR:s CODA-grupp arrangerade digitala föreläsningar om coda, flerspråkighet i hemmet och regnbågsbarn den 3 oktober. Cirka 40 personer deltog på föreläsningen, som även var möjlig att se i efterhand till den 22 oktober. Utöver erfarenhetsutbyte och tips var föreläsningarna också inspirerande. Tack!

SDR arrangerade Dövas Dag digitalt den 18 september. Värden Rebecca Drammeh ledde oss genom programmet som bland annat bjöd på stolyoga, döva teckenspråkstolkar, panelsamtal och sagostund. Uppsala Läns Dövas Förening och Malmö Dövas Förening "Svenske" är värdar för Dövas Dag år 2022 respektive 2023. Ett stort tack till alla som på olika sätt medverkade!

Den första av fyra föreläsningar i vår digitala föreläsningsserie om audism skedde den 27 oktober med kring 150 deltagare. Föreläsningen som var en introduktion till audism hölls av Dr. Genie Gertz och blev mycket uppskattad. Ta chansen nu och köp biljetter till de resterande tre föreläsningarna! Se sdr.org för information och biljettköp.

100-årsdagen närmar sig!

● SDR bildades den 26 februari 1922 och 100-årsdagen närmar sig! Med vår slogan "Från förbjudet språk till teckenspråk självklart" vill vi visa vad döva och förbundet upplevt och uppnått under förbundets hundraåriga existens. Startskottet för vårt jubileumsfirande sker den 26 februari då vi har ett digitalt evenemang. Håll utkik efter information som kommer snart.

SDR genomför en jubileumsturné och sju regionala jubileumsfester runt om i landet och det sker självklart i samverkan med våra föreningar. Alla är välkomna att delta på den plats och tid som passar dig. Se vår annons om jubileumsturnén på sida 7.

Vi genomför under året också seminarier i samverkan med bland annat Stockholms universitet och Riksteatern Crea.

Vad ger man till ett förbund som fyller 100 år? Vi tackar ödmjukt för gåvor och bidrag till vårt 90-konto så att vi kan fortsätta vårt arbete för ett samhälle där teckenspråk är självklart.

Mer information finns på sdr.org/100ar

Förbundets stiftelser

● Efter en översyn har förbundet gjort några mindre förändringar kring stiftelserna. Redovisningar för tidigare erhållit bidrag ska redovisas senast den 31 januari. Stiftelsen August Carlssons Fliseryd Minnesfond för föreningar och organisationer med verksamhet för döva pensionärer har 1 februari som ny senaste ansökningsdag. Anvisningar för er som ska söka eller redovisa samt uppdaterade blanketter finns på sdr.org. Mejla oss på stiftelsen@sdr.org vid funderingar. Se även annons på sidan 19.

Efterlängtat projekt

● SDR har fått beviljat 3,3 miljoner kronor från Arvsfonden för det treåriga projektet DigiDöv – digital guide för äldre döva. Projektet ska genomföras i samarbete med Sveriges Dövas Pensionärsförbund, SDP och ett antal föreningar. Målgruppen är äldre döva som bor hemma och klarar sig själva eller bor på äldreboende. Syftet är att sprida kunskap om digitalt användande bland äldre döva för att bland annat förebygga ofrivillig ensamhet. Vi söker nu en projektledare för detta arbete och du hittar annonsen på sidan 19.

Föreningsforum

● Samtliga distriktsorganisationer och anslutna organisationer har i skrivande stund bjudits in till ett föreningsforum den 19 och 20 november. I fokus ligger samverkan och diskussioner om förbundets handlingsprogram för år 2022 till 2025 och modell för motionsuppföljning. Kring årsskiftet kommer förbundet att presentera det nya handlingsprogrammet.

Föreningslivet är värt så mycket, även på individnivå!

Nu går mitt andra år som SDUF-ordförande mot sitt slut och jag tänker tillbaka på vad föreningslivet gett mig. Min resa in i föreningslivet startade i Kristinaskolans elevråd. Jag minns när SDUF ordnade en träff för SPSM-skolornas elevråd där vi träffade döva förebilder som berättade att de också suttit i elevråd. Där och då kände jag att vi blev en del av något större.

Under gymnasiet blev jag invald i Örebro Dövas Ungdomsklubb styrelse efter att en klasskamrat dragit med mig till deras årsmöte. Det ledde till att jag fick delta på min första SDUF-förbundsstämma där enorma diskussioner ledde till att SDU bytte förkortning till SDUF. Åsikter, argument och försök till att övertyga de andra ombuden under rasterna. Himla kul var det!

2011 kom SDUF:s och SDR:s gemensamma arvsfondenprojekt Tillgänglighet genom teckenspråk till ungdomsgården 019. Under workshopen nämnde de att det inte finns någon ungdomsklubb i norra Sverige, det ville jag genast åtgärda! Den dagen bildades interimstyrelsen till Norrlands Ungdomsklubb, som senare bytte namn till Norrlands Dövas Ungdomsråd (NDUR). Samma år vi bildades vann vi Stadskampen 2012, och nu har NDUR funnits i 9 år!

Det ena ledde till det andra – jag har engagerat mig i SDUF:s lägergrupp, varit valberedare för SDUF, NDUR och dövföreningen

i Härnösand (HDF), varit ordförande i HDF och nu är jag ordförande i SDUF. Genom åren har jag fått träffa många och diskuterat bland annat vår unga dövrörelse och audismen vi möter i vår vardag.

Under en SDUF-ungdomsklubbkonferens fick vi lära oss mer om civil olydnad. Det har jag sedan omsatt i handling.

Jag är stolt över vad jag har varit med och bidragit till. Till exempel Lucia i Härnösand 2014 som lockade 97 deltagare varav 25 barn. Stadskampen 2015 som jag var med och planerade i NDUR. Det blev så lyckat med deltagare från många av SDUF:s ungdomsklubbar och aktiviteter som curling och bumperball. Och NDUR barnläger 2015 som en deltagare beskrev som bästa helgen i sitt liv.

Mina erfarenheter av ideellt arbete lägger jag till på mitt CV. Det kontaktnätverk jag har fått har gett mig jobb och föreningslivets möten har förberett mig inför arbetsplatsmöten som följer samma struktur.

Kära föreningsliv, du är värd så mycket även på individnivå!

JUNI SOWELL
SDUF:S AVGÅENDE ORDFÖRANDE

SDUF:s förbundsstämma med ÖDU.

NDUR vinnare av Stadskampen 2012.

Civil olydnad, Sveavägen 2015.

WFDYS.

VAD HÄNDER I SDUF?

27/11 BOUJTs fortbildning, Stockholm
26-28/11 UHs årsmöte, Kista
1/12 Seminarium: Från ord till handling, Digital
2/12 Föreläsning 2: Audism på Arbetsmarknaden
3-5/12 Kickoff för styrelse, lägergrupp och kansli, Stockholm

4/12 Lägergruppsmöte, Stockholm
13/1 Anmälan till våra läger öppnar
Januari Förbundsstyrelsemöte
25-27/2 BOUJTs Bemötandebildning
3/2 Föreläsning 3: Audism och psykisk ohälsa

Kontakta oss
Sveriges Dövas Ungdomsförbund
Rissneleden 138, 6 tr.
174 57 Sundbyberg

kansli@sduf.se
www.sduf.se
Skype: tidsbokning via e-post

Förbundsordförande
Juni Sowell
juni@sduf.se

Twitter: @SDUF1966
Facebook: SDUF - Sveriges Dövas Ungdomsförbund
Instagram: sduf1966

Stöd oss
SDUF bg: 5759-5647
Swish: 123 218 1477

Bli medlem
www.sduf.se

Mäns våld mot kvinnor

● Ett stort samhällsproblem är mäns våld mot kvinnor, och som döv blir oftast situationen annorlunda jämfört med hörande om man vill lämna en destruktiv relation. Den 23 september deltog SDUF på Myndigheten för delaktighets samrådsmöte om mäns våld mot kvinnor med funktionsnedsättning. SDUF, tillsammans med SDR och NKJT, lyfte svårigheterna som våldsutsatta döva drabbas av eftersom dövvärlden är relativt liten och förövaren lätt kan få kontakt med andra som talar om var den våldsutsatta finns någonstans. Döva barn är extra sårbara när det bara finns fem dövskolor och därmed är lätt att ta reda på vilken ny skola barnet går på. Myndigheten för delaktighet var tacksamma till vår input och kommer arbeta vidare med mäns våld mot kvinnor. Vi på SDUF fortsätter bevaka hur arbetat går och även vårt samarbetsprojekt Äkta Man som jobbar med att förebygga våld.

Föreläsning 5 december på ZOOM

● ”Framgångsrik fotograf – krävs utbildning?” – en föreläsning med Paulina Lindberg Nyberg. Paulinas största dröm är att bli en frilansfotograf. En hobby som blivit till en dröm som Paulina nu vill uppnå. Under föreläsningen kommer Paulina att berätta om hur fotografering blev hennes stora passion och om alla hinder och framgångar hon mött på vägen.

När: söndag 5 december kl. 18:00-19:30

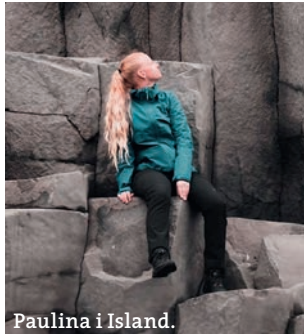
Plats: ZOOM

För vem: SDUF-medlemmar!

Pris: Gratis!

Anmäl dig på vår hemsida för att få ZOOM-länk till föreläsningen!

<http://sduf.se/digital-verksamhet-2021>

Paulina i Island.

EUDY-besök 21-23 oktober

● EUDY (European Union of the Deaf Youth) har ett projekt som heter ”Strengthening YNADs” där de besöker sju utvalda EUDY-medlemsländer och har workshop med ländernas respektive dövungdomsorganisation, dess styrelse och medlemmar om hur vi ska stärka våra organisationer. SDUF är en av de sju som är med i projektet. Till workshoppen skickade vi fem personer från förbundsstyrelsen och två från kansliet. Vi fick bra information och verktyg för hur vi ska tänka kring prioritering i vårt interna arbete. Eftersom inga medlemmar var med under dessa dagar, kommer vi att ordna en förenklad men liknande workshop under förbundsstämmohelgen tillsammans med våra ombud. Detta för att få feedback på vad SDUF ska prioritera framöver.

Styrelsen får utbildning av EUDY.

Lägersommar 2022

Anmälan öppnar

13
Januari

10:00

Lägersommar 2022

● Vi kan med glädje meddela att vi ska ha flera fantastiska läger under sommaren 2022! Vi öppnar anmälan kl. 10 på torsdag den 13 januari 2022. Besök vår hemsida för mer detaljerad information om alla läger och anmälan.

- Barnläger, Småland
- Nordiskt Barnläger, Danmark
- EUDY Junior Camp, Estland
- WFDYS Children Camp, Uruguay
- EUDY Children Camp, Schweiz
- Riksläger för DÖV+, Björkö
- Nordiskt Ungdomsläger, Norge
- Ridläger

GOD JUL önskar vi er
alla från oss på SDUF!

Anders Sundström,
ordförande

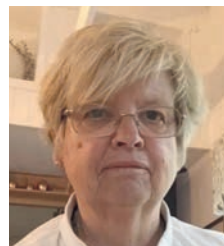
Inga-Britt Andersson,
vice ordförande

Vera Dahlin,
sekreterare

Piakerstin Silverdal,
ledamot

Marianne Wallentin,
ledamot

SDP:s styrelse 2021-2023

Förbundsstämma i Uppsala

SDP hade med 18 ombud förbundsstämma den 6 oktober i Uppsala. Det fanns en motion från en pensionärsförening om att lägga ner SDP och ombilda till seniorråd under SDR:s styrelse. Med stor majoritet (80%) avslogs motionen. Tillsammans med SDR har SDP från Allmänna Arvsfonden fått 3,3 miljoner kronor för ett treårigt projekt, som döpts till DigiDöv – digital guide för äldre döva. Målgruppen är äldre döva, som bor hemma, klarar sig själva eller bor på äldreböende. Projektets ambition är också att möten mellan generationer ska leda till att minska och förebygga ofrivillig ensamhet och det digitala utanförskapet som framförallt många äldre har upplevt under Coronapandemin. Yngre döva volontärer ska utbildas och vara verksamma i fem regioner i Sverige.

En förbundsstyrelse valdes. Anders Sundström är ny förbundsordförande. Piakerstin (Kia) Silverdal och Marianne Wallentin invaldes som nya ledamöter. Inga-Britt Andersson och Vera Dahlin blev omvalda.

PER ERIKSSON

SDP var med på Sveriges Dövhistoriska Sällskaps seminarium

● Här kommer en hälsning från oss och den här gången berättar jag om Sveriges Dövhistoriska Sällskap (SDHS) som hade sitt seminarium och årsmöte den 30-31 oktober i den fagra staden Borås med alla sina skulpturer.

Vårt förbund är ju medlem hos SDHS så det kan vara intressant för er att veta vad som händer där.

Vår mångåriga ordförande Karl-Erik "Kek" Karlsson var en av

de fyra föreläsarna vid seminariet (se bild till vänster) och han berättade då om sitt jobb hos Götaverken i Göteborg. Han började med att visa foton från sin barndom, tänk er att denna 85-åring, en gång en liten pojke, sedan utvecklades till en viktig person inom SDR och SDP med olika uppdrag inom dövsamhället.

Han föddes alltså i Orust och hade sex syskon och var själv språklös tills han blev sju år och började på Vänersborgsskolan 1943. Oralmetoden styrde då hela undervisningen. Han var en skicklig snickare och fick prova på att jobba i olika verkstäder och lärde t.o.m. även att fräsa.

Efter yrkesskolans utbildning (under åren 1951-55) fick han jobb direkt hos Götaverken. Det var inte lätt för döva att få jobb där då det fanns risker för skador då döva ej hörde om någon ropade vid fara.

Vill ni veta mer kan vi inom förbundet be honom komma till oss och föreläsa för det var en mycket intressant föreläsning. Vi hade även andra föreläsare som vi kan leja vid våra kommande arrangemang.

THYRA LINDSTRÖM

SDP önskar er God Jul & Gott Nytt År!

Kontakta oss

Sveriges Dövas Pensionärsförbund
www.sdpf.se
Bildtelefon: vera.dahlin@ectalk.se

Ordförande Anders Sundström
anders.sundstrom1@telia.com

Vice ordförande

Inga-Britt Andersson
ingabrittandersson073@gmail.com

Sekreterare

Vera Dahlin
vera.dahlin@hotmail.se

Ledamot

Piakerstin Silverdal
pk.silverdal@gmail.com

Ledamot

Marianne Wallentin
marianne.wallentin@icloud.com

Jag tecknar till min 4-månaders bebis men hen håller inte ögonkontakt. Ska jag fortsätta teckna eller vänta något år?

Ju tidigare du som föräldrar/vårdhavare/närstående börjar kommunicera med ditt barn genom att teckna, desto bättre! Att teckna fullt ut med ditt barn från första början är viktigt för er anknytning och barnets språkutveckling. All kommunikation på teckenspråk som du tar med ditt barn är bara positivt!

Ett barn lär sig svenskt teckenspråk på samma sätt som andra barn lär sig det talade svenska språket, dvs gradvis. Vi förstår att det kan kännas lite konstigt att teckna allt som händer till barnet utan att få gensvar men fortsatt att teckna vad ni gör, ser och upplever, som t.ex. "Nu ska du äta, byta blöja, sova och gå ut med mera". Att fortsätta teckna med barnet är viktigt även om barnet inte håller ögonkontakt hela tiden.

Forskningen har visat att när man som föräldrar/vårdhavare/närstående använder teckenspråk och tecken i kommunikationen med sitt barn så stimuleras barnets språkinläring. I början är det som ett "joller" med händerna och grundord som t.ex. mamma, pappa, äta, sova och pekande på vad som händer i rummet och med tiden lär sig barnet att prata teckenspråk på ett mer flytande sätt.

Det har även visat sig att barn till föräldrar som använder teckenspråk som modersmål kommer igång tidigare med sitt språk än andra barn då barnets förståelse av språk och deras motorik utvecklas snabbare än deras förmåga att uttrycka sig på teckenspråk eller tal. Det innebär att tecknen brukar komma före talet då det är lättare att använda kroppsspråket än de muskler som krävs för att uttala ord med munnen. Så fortsatt att teckna allt som händer runtom er till barnet ty plötsligt händer det! Dvs. du får mera ögonkontakt och gensvar i kommunikationen med ditt barn.

Dövenheten
Region Skåne

Jag får ofta frågan: vad är det för skillnad mellan Dövkonsulent och Sius?

Dövkonsulenten arbetar inom tjänster som heter klargöra, vägleda och anpassa.

Klargöra innebär att dövkonsulenten informerar och sprider kunskap om döva och teckenspråkiga inom AF samt hos arbetsgivaren och andra myndigheter. Dövkonsulenten ordnar med intyg där det framgår att den döve är döv och teckenspråkig. Hen ordnar också med underlag som ligger till grund för exempelvis lönebidrag och hjälpmedel. Och hjälper till med fördjupat stöd, om det finns ytterligare funktionsnedsättning.

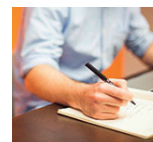
I området vägleda ger dövkonsulenten stöd i yrkes- eller studieval och kan hjälpa till med kontakt vidare till ansvarig utbildningsvägledare.

I tjänsten anpassa arbetar dövkonsulenten med att ta fram hjälpmedel som är kopplad till den döves arbetsuppgifter och arbetsplats. Dövkonsulent kan också ge förslag till strategier och praktiska råd för att underlätta kommunikationen.

Exempel kan vara att förklara hur teckenspråket fungerar och att det är en visuell värld.

Sius arbetar efter en femstegsmodell som kallas Supported Employment. Siuskonsulent söker arbete som leder till anställning och ger också stöd både till den döve och arbetsgivaren. Hen ordnar till exempel med underlag inför lönebidrag och även för hjälpmedel.

Irene Söderlind
Dövkonsulent
Arbetsförmedlingen

Frågor & svar finns också på svenskt teckenspråk på dovastidning.se

DT:s panel kan svara på frågor inom:

- Psykosociala och pedagogiska frågor kring psykisk hälsa, relationer och samhällets stöd
- Råd och stöd till landets dövföreningar
- Arbetsmarknad

Du är välkommen att mejla dina frågor till oss på redaktionen@dovastidning.se på antingen svenskt teckenspråk eller svenska. Du får välja om du önskar publicera din fråga under en signatur eller ditt riktiga namn. Utvalda frågor och svar publiceras i papperstidningen och på dovastidning.se.

DT önskar
God Jul &
Gott Nytt År

JULKRYSSSET

NYHET!

Nu kan du lösa julkryssset digitalt på dovastidning.se

	GAV BERGMAN	UTAN ANGIVET KÖN			NUDDA	SY SÅ ELLER SLÅNGA	BLIR KOPPARN		TARVAS DET I TENNIS	DET HÖJS VID HYLLNING	BLADET MED FÄRS
		VÄLKÄNT VARUHUS	KLAGA MED SIG				PRYL FÖR POSITIV				
		HAR EN SETT SKUTTA I SKÖGEN				UNDERTECKNAR PARTER		MÅLARLÄRSSON		HAR FELSKRIVNINGAR	
		FÖRANKRAR FOT				SKEPTISK		SAMS			
	STORBRI-TANNIEN MED JACK	GIBBON-APA	MISS TÄNKA UNDERHÅLLA				HAMN-ARM	LUSTGÅRD	ÄR TYP AV GÅRDSGÅRD		
					FEJS	UTFÖRS-BÄCKEN					
			FRAM-FUSIGT FRÄCKT			TÄVLA OM PUCKEN				STÄNGER MAN	SÅDANA SJÄPAR SIG
								FÅR DET SOM LÄGGS PÅ HYLLAN		STRÖS UR KAR	
		KLADDA MED KLIBBIGT	KAN RINGLA SIG FRAM	TAFATT			SYNS I SNÖN				
						HOPPAS HYENA PÅ BALT		RIVJÄRN			
	MÅNGA I SKÄRGÅRD	TRÄFF					TRUM-COLLINS	FLYG-HÄLLAR			SER RÖTT
		SITTER ÄLSKINN					AVSIKT				
				KONTRAST TILL STORÖINT							
				SES I DUNGE					ÄNGLASTAD		
								SALTET I JORDEN			
					BÄRS I BÄCKAR	DRICKA UR PÅ SAFT-KALAS		VITA PÅ VÅGOR			LEKMAN
	BESÖ-KER MAN I ÖKEN		MELLAN ETT OCH TRE	FÄRT-FYLLDA TIDS-EPOKER				GJORDE KELIGA			
									FÅR MAN SJÄLV RO I LAND		
									EXTRE-MITET		
									EFTER FISKFI-LEANDE		
					TÖMMER FLOD	FRID-FULLA	VJLL IN-LÅST BLI				KUDD-SKYDD
		KAN BÅDE KÄRLE-KAR OCH ELДАР	ÄR GRÖN-GÖLINGEN	UTOM-JORDING							
								BRÖRS-SON			
				YSTADE I KUPA							

Var med och lös julkryssset – du kan vinna en biocheck

Svaren ska skickas till **Dövas Tidning, Rissneleden 138, 6 tr, 174 57 Sundbyberg** eller redaktionen@dovastidning.se senast den 17 dec. Du kan också lösa korsordet digitalt på dovastidning.se. Bland de rätta lösningarna lottas tre vinnare fram som får en biocheck var (värde 200 kronor hos Filmstaden) före nyår. Vinnarna meddelas på dovastidning.se

NAMN: _____

ADRESS: _____

© Bilis

Julklappstips från SDR:s webbshop

Väggalmanacka 2022

En unik jubileumsalmanacka då SDR fyller 100 år (1922-2022). Denna väggalmanacka presenterar några historiska ögonblick med fotografier och korta bildtexter.

225:-

Beställ från handla.sdr.org
senast den 12 december

Teckenspråk till vardags (nyhet)

Ett uppdaterat ficklexikon med 430 illustrerade tecken för er som vill upptäcka det svenska teckenspråket som ett språk och vill ha det nära till hands i vardagen.

109:-

Affisch för barn (nyhet)

Svenska handalfabetet med olika hudfärger och motiv. Storlek 50x70 cm.

229:-

Allt om teckenspråk

Ett extrajockt specialnummer 2021 från Dövas Tidning med intressanta artiklar och reportage om svenskt teckenspråk och andra nationella teckenspråk ur en rad olika aspekter.

60:-

Ljuslykta

I turkos färg med silverfärgad insida och med olika värdeord från dövsamhället.

169:-

Se fler produkter i vår webbshop: handla.sdr.org. Alla priser är inklusive frakt!

Välkommen att följa vårt instagramkonto @sdrhandla

Stöd Sveriges Dövas Riksförbund och vårt arbete för ett samhälle där teckenspråk är självklart!

2 0 3 0 1 3 9 2

21 13
22 15
19 17
14

20 18 23 16

24